

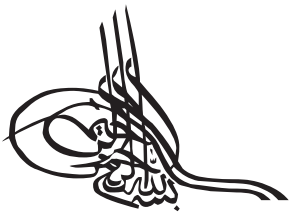
Przedsmak Raju na ziemi

BŁOGOSŁAWIONE OGNISKO RODZINNE

OSMAN NURI TOPBAŞ

WYDAWNICTWO ERKAM

Muzułmański Związek Religijny w RP
Najwyższe Kolegium Muzułmańskie

Białystok 1442/2021

Tytuł oryginału:
Благословенный семейный очаг

Tłumaczenie:
Rozalia Bogdanowicz

Korekta:
Musa Çaxarxan Czachorowski

© Copyright for the Polish translation
by Rozalia Bogdanowicz, 1442/2020

© Copyright for the Polish edition
by Muzułmański Związek Religijny w RP. Najwyższe Kolegium Muzułmańskie, 1442/2021

Koordynator wydania polskiego:

15-207 Białystok, ul. Piastowska 13 F
tel./fax (+48) 85 732 40 23, tel. kom. (+48) 605 612 137
e-mail: mzr@mzr.pl, www.mzr.pl

Skład
AliusMedia.pl

Druk i oprawa
Drukarnia Erkam

Ikitelli Organize Sanayi Bölgesi Mah.
Atatürk Bulvarı, Haseyad 1. Kısım
No: 60/3-C Başakşehir, Istanbul, Türkiye
Tel: +90 212 671 07 00 pbx
Fax: +90 212 671 07 48
Web: www.islamicpublishing.org
E-mail: info@islamicpublishing.org

Wszystkie prawa zastrzeżone

W niniejszej książce zawarte są wszystkie zalecenia islamu, niezbędne do stworzenia błogosławionej rodziny, wymienione zasady i kryteria konieczne do osiągnięcia wysokich standardów w małżeństwie, przytoczone przykłady z życia Wysłannika Allaha (*sallaallaahu alajhi ła sallaam*, pokój i błogosławieństwo Allaha z nim, *saał*) oraz wydarzenia z życia znamienitych ludzi islamu.

Książka rekomendowana dla szerokiego kręgu czytelników.

Wydanie pierwsze

Stambuł - 2021

ISBN : 978-625-440-060-5

Cytaty z Koranu w tłumaczeniu Musy Çaxarxana Czachorowskiego, MZR w RP, Białystok 2018.

Przedsmak Raju na ziemi

BŁOGOSŁAWIONE OGNISKO RODZINNE

OSMAN NURI TOPBAŞ

Przekład z języka rosyjskiego
Rozalia Bogdanowicz

Białystok 1442/2021

WYDAWNICTWO ERKAM

WSTĘP

Chwała Bogu Jedynemu, który stworzył ludzkość z mężczyzny i kobiety i wykreował źródło wiecznego szczęścia i wzajemnego zrozumienia między nimi. Dzięki temu otwarte są przed nami bramy miłości do Najwyższego!

Niech Bóg błogosławi i wysławia naszego Proroka Muhammada Mustafę (*saał*), który jest znakomitym przykładem stworzenia doskonałych rodzinnych relacji w oparciu o miłość do Najwyższego!

Nie ma wątpliwości, że w stworzeniu wszystkich żywych istot obecna jest miłość.

Miłość Boga stała się podstawą wszystkich wariantów miłości. Zaprawdę, Bóg Najwyższy zesłał wszystkie rodzaje miłości i wzajemnych relacji, aby wywyższyć miłość do Niego. Najwyższym stopniem miłości do Allaha jest miłość i przywiązanie pomiędzy mężczyzną i kobietą. W tym celu poprzez zawarcie małżeństwa w imię Boga Stwórca uczynił stworzenie rodziny najważniejszym i najszczęśliwszym momentem w życiu człowieka.

Z przytoczonego punktu widzenia rodzina stała się integralnym etapem przejawiania miłości do Najwyższego i wypełnieniem Bożego prawa, dotyczącego dalszego istnienia rodzaju ludzkiego. Rodzina jest zarówno fizyczną potrzebą człowieka, jak i pierwszym oraz podstawowym etapem jego duchowego rozwoju.

Z tego powodu w islamie małżeństwo jest mile widziane i cenione, gdyż stanowi podstawę wiary i pozostaje także pierwszą potrzebą ludzkości oraz świętą *sunną*.

Jednak ze względu na to, że stworzenie rodziny jest bardzo ważnym wydarzeniem, to aby zrealizować zamierzenia związane z małżeństwem i zamienić rodzinne otoczenie w rajski spokój, należy wziąć pod uwagę kilka ważnych aspektów i szczegółów.

Co trzeba uczynić, aby stworzyć taki wzorzec rodzinnego ogniska, który będzie krokiem prowadzącym do Boga? Na co należy zwrócić uwagę, aby nasze domy stały się ostoją spokoju ducha i niebiańskiej miłości? Jak należy żyć, aby nasza ziemska podróż zakończyła się spotkaniem z bliskimi w życiu wiecznym? Co należy uczynić, aby miłość stworzona na tym świecie trwała nadal w następnym?!

Sedno tkwi w tym, że odpowiedzi na te wszystkie pytania są nieznane. Ze względu na niekorzystne warunki czasowe i egzystencjalne, w których żyjemy, prawie niemożliwe jest samodzielne znalezienie właściwego rozwiązania. Z tego powodu islam dokładnie określił drogi, sposoby i zasady prowadzące do oczekiwanych celów, zamierzeń i rezultatów w życiu rodzinnym. Ponadto wskazano tutaj poważne konsekwencje, które mogą wystąpić w przypadku naruszenia praw islamu.

W związku z tym, abyśmy mogli osiągnąć maksymalny sukces w stworzeniu dobrze prosperującej rodziny, Allah Wszechmogący zesłał nam najbardziej idealny i doskonały przykład – swojego Wysłannika, Pana naszych serc, Proroka Muhammada Mustafę (*saał*). On, Prorok Proroków, w którego życiu nie było ani jednej wady, miał wspaniałe życie w stworzonej przez siebie rodzinie. Dlatego, aby stworzyć silną rodzinę, musimy poznać historię chwalebnego i wyjątkowego życia rodzinnego Wysłannika Allaha (*saał*) i brać z niej przykład.

W przeciwnym razie społeczeństwo, w którym żyjemy, pozbawione szczęśliwych, błogosławionych rodzin, spadnie do poziomu krytycznego.

Wszyscy widzimy, jak wielu młodych ludzi nie jest w stanie stworzyć porządnej i harmonijnej rodziny. W rezultacie zrywają święte więzi małżeńskie, burząc w ten sposób zarówno swój świat wewnętrzny, jak i świat wewnętrzny swoich dzieci. A jeszcze gorzej, kiedy niektóre lekkomyślne osoby rezygnują z zawarcia małżeństwa i potem gorzko żałują, popadając w otchłań grzechów i rozpusty.

Mamy nadzieję, że książka, którą trzymają Państwo w rękach, stanie się balsamem na rodzinne rany naszego społeczeństwa.

W tym celu podzieliliśmy książkę na sześć następujących rozdziałów:

1. Małżeństwo i rodzina w islamie.
2. Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne z punktu widzenia kobiety.
3. Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne z punktu widzenia mężczyzny.
4. Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne z punktu widzenia zarówno kobiety, jak i mężczyzny.
5. O wychowaniu dziecka.
6. Pozycja kobiety w islamie i właściwości wychowania dziewcząt.

Niniejsza publikacja stanowi zbiór artykułów opublikowanych w czasopiśmie „Ṣebnem" („Szebnem", „Rosa"), dodatkowo uzupełnionych i poszerzonych.

Książka zawiera zwięźle przedstawione wytyczne, które są konieczne do stworzenia szczęśliwej rodziny. Są tu zaprezentowane zasady i nakazy, niezbędne do osiągnięcia wysokich standardów w związku małżeńskim, a także związane z nimi przy-

kłady z życia. Ponadto książka opisuje również przypadki z życia wybranych wybitnych działaczy muzułmańskich, a co najważniejsze – wydarzenia z życia Proroka Muhammada (*saał*).

Pragniemy z całego serca i prosimy o to Boga Najwyższego, aby ta publikacja okazała się przydatna nie tylko dla par, które już założyły rodziny, ale także dla tych, którzy przygotowują się do zawarcia związku małżeńskiego.

Panie nasz! Pobłogosław nas wszystkich, abyśmy stworzyli silne rodziny, chronione przed burzami niemoralności, wrogości i zaniedbania, które szaleją na całym świecie! Niech nasze domy będą ostoją wzajemnego zrozumienia, dobrobytu i miłości! Niech ostatnie drzwi tej twierdzy otworzą się do wiecznego Raju, gdzie czeka nas spotkanie z Bogiem!

Amiin!

Małżeństwo i rodzina w islamie

Małżeństwo (nikah) – to droga proroków i sunna Wysłannika Allaha (saał), wiosna przyszłych pokoleń, siła honoru i duchowej czystości mężczyzny i kobiety, wyższość człowieka nad innymi stworzeniami.

We współczesnym świecie istnieje wiele kontrowersji w kwestii małżeństwa. Dlaczego ludzie powinni żyć w społeczeństwie i zakładać rodziny? Czy nie mogą żyć w pojedynkę?

Stan odosobnienia jest nieodłącznym atrybutem Boga Najwyższego, gdyż On, wielki Stwórca, zarezerwował sobie ten przywilej, a wszystkie żywe istoty stworzył w parze. Dlatego wszystkie stworzenia Pana potrzebują siebie wzajemnie. Jednocześnie każda istota z natury ma wady i słabości. **„Stworzenia Pana"**, czyli wszystkie istoty żywe powołane przez Boga, nieustannie potrzebują siebie nawzajem i wszystkiego, co utworzył Wszechmocny.

Spośród wszystkich stworzeń Pana **człowiek** szczególnie potrzebuje partnera, bowiem ludzkie wymagania i pragnienia są wielokrotnie większe niż potrzeby innych istot żywych. A nasze pragnienia z reguły stale rosną i nigdy się nie kończą, gdyż człowiek zawsze chce żyć zarówno w duchowym spokoju, jak i w materialnym dobrobycie. Przeciwności losu, bieda, cierpienie, ciężka praca i nieszczęścia tylko komplikują jego życie. W takich chwilach człowiek szuka silnego ramienia i gorącego serca.

W związku z tym samo pojęcie **„człowiek"** powstało z pochodnych słów **„płeć"**, **„przywiązanie"** i **„przyjaźń"**. Już to dowodzi o jego konieczności komunikowania się z innymi stworzeniami, zwłaszcza z krewnymi. Ta potrzeba jest najważniejszą cechą człowieka i determinuje jego istotę.

Konsekwencją tego jest związek między mężczyzną a kobietą. Ta okoliczność jest ważną koniecznością, a nawet warunkiem dalszego istnienia rodzaju ludzkiego.

Dlatego ta potrzeba u innych istot żywych przejawia się w postaci związku samicy i samca, a wśród przedmiotów nieożywionych w postaci związków chemicznych jako plus (+) i minus (–). Tak opisane jest to w ajatach Świętego Koranu:

Z każdej rzeczy stworzyliśmy po parze. Być może, wy się zastanowicie! (sura *Rozpraszające*, 51:49).

Chwała Temu, który stworzył w parach wszystko to, co wydaje ziemia, ich samych i to, czego nie znają (sura *Ja sin*, 36:36).

I stworzyliśmy was parami (sura *Wieść*, 78:8).

W powyższych ajatach wspomniane jest stworzenie par nie tylko jednego rodzaju, ale także ogólnie wszystkich istot żywych, w tym przeciwległych biegunów przedmiotów nieożywionych. W przeciwnym razie powołanie jakiejkolwiek istoty bez pary byłoby niewłaściwe i sprzeczne z takim określeniem Najwyższego jak **„wyrównujący”**, czyli **„mistrz wszelkiej doskonałości”**. Jednym słowem, Allah stworzył dwie płci, ale jednocześnie nie uczynił ani jednej istoty podobnej do innych. Nawet jednojajowi bliźniacy różnią się między sobą zarówno cechami charakteru, jak i odciskami palców.

Tak więc Najwyższy stworzył wszystkie istoty w parach i przygotował prawo wzajemnego przyciągania, aby zbliżyć je do siebie. W ten sposób Bóg połączył ich fizyczne i duchowe walory w celu wzajemnego uzupełniania się.

Prawda jest taka, że mężczyzna potrzebuje kobiety, kobieta zaś mężczyzny, co ma służyć trwaniu rodzaju ludzkiego. Z pewnością nie jest to jedyny cel, ponieważ wraz z założeniem silnej rodziny przychodzi duchowy i społeczny spokój, dobrobyt i harmonia członków rodziny, co stanowi najważniejszy cel całej ludzkości. A osiągnąć te szczyty można jedynie dzięki miłości do na-

szego Pana. Jest to przejście od miłości ziemskiej do miłości do Boga Najwyższego.

Oznacza to, że na tej drodze miłość w życiu doczesnym jest warunkiem niezbędnym, ponieważ uczucie między mężczyzną i kobietą stanowi pierwszy krok do osiągnięcia błogosławieństwa Wszechmocnego. Przecież jeśli miłość zrodziła się z cielesnych pragnień, to nie może przekształcić się w prawdziwe uczucie. Prawdziwa miłość oznacza wzajemne przyciąganie się boskich przejawów dwojga kochających się osób.

Serca, jako ośrodki przyciągania partnerów połączonych wzajemnymi uczuciami, doskonalą się w miłości i w ten sposób kształtują zdolność kochania Najwyższego. Wraz z pojawieniem się w rodzinie dziecka zdolność ta uszlachetnia się i nabiera wartości.

Aby zaszczepić w sercach ludzi miłość do Boga, konieczne jest zawarcie małżeństwa w ramach prawa dozwolonego przez Najwyższego, czyli zgodnego z *szariatem*. Jednak małżeństwo zbudowane wyłącznie na pragnieniach umysłu i ciała, skłonnościach i namiętnościach, z reguły nie może stworzyć pełnowartościowego owocu miłości. W związku z tym w takich rodzinach nie można właściwie ukształtować duchowego dojrzewania i wzajemnego zrozumienia w sercach, które są naturalnym wynikiem udanego małżeństwa. Innymi słowy, z takiego małżeństwa nie może być żadnego pożytku dla duchowego rozwoju człowieka, ponieważ zazwyczaj staje się on niewolnikiem swoich cielesnych pragnień. Morale pozostaje na tym samym poziomie, świat wewnętrzny ubożeje i degraduje się.

Małżeństwa, dążące do doskonałości i duchowej wzniosłości, czyli takie, które uzupełniają integralność wiary, są idealnym przykładem do naśladowania. Tak samo, jak nie możemy utrzymać w dłoniach czegoś bardzo pożądanego, ale i nie wypusz-

czamy tego z rąk, tak też nikt nie powinien rezygnować z tych wspaniałych możliwości. Jedynie w taki sposób można osiągnąć pożądane szczęście, spokój i pomyślność.

Jednocześnie więź między mężczyzną i kobietą nie jest jedynym powodem rozwoju wspomnianej wcześniej zdolności kochania Najwyższego. W przeciwnym przypadku młodzi ludzie, którzy jeszcze nie zdążyli założyć rodzin i nie osiągnęli żadnych rezultatów w samodoskonaleniu oraz rozwoju duchowym, staliby w miejscu. Jednak wśród nich jest wielu prawych i świątobliwych, takich jak prorok Isa (Jezus, *alajhis salaam,* pokój z nim*, as)* i jego matka Marjam (Maria) (*salaamullaah alajha*, pokój Boga niech będzie z nią, *saa*)[1], którzy są wysławieni w Świętym Koranie.

Dowodzi to kolejny raz, że już od samego urodzenia ludzie mają rozmaity potencjał i zmieniają się pod wpływem czynników zewnętrznych. Oznacza to, że w ramach boskiego przeznaczenia dobra materialne są rodzajem próby na tym świecie: niektórzy mają nieszczęśliwy los, a inni muszą być przygotowani na oko-

1. Imię błogosławionej Marjam (*saa*) jest wymienione w Koranie 34 razy, a w połączeniu z imieniem proroka Isy (*as*) – 23 razy. Ponadto w Koranie znajduje się osobna sura *Maria* (19), nazwana na cześć tej dobrej kobiety. Jest jedyną kobietą, której imię pojawiło się w Koranie. Dlatego tłumacze zwracają uwagę na następujące rzeczy:
   a) podówczas obraz cierpiącej kobiety został wywyższony dzięki błogosławionej Marjam (*saa*),
   b) wspominanie matki jednego z wielkich proroków wskazuje na wielki zaszczyt bycia matką,
   c) kładzie nacisk na obowiązek cnotliwości, której Marjam (*saa*) tak gorliwie strzegła,
   d) w osobie błogosławionej Marjam (*saa*) przedstawione są najważniejsze właściwości prawej kobiety, dzięki którym może ona dostąpić Raju. Takie cechy, jak cnotliwość, stateczność, cierpliwość, pokora i wytrwałość.

liczności uniemożliwiające małżeństwo. A dla niektórych małżeństwo staje się wielką udręką i rozczarowaniem. Takim swoim sługom Bóg Wszechmogący posyła cierpliwość, przynoszącą korzyść w ich życiu rodzinnym. Na przykład niektórzy młodzi ludzie, którzy nie mieli jeszcze czasu na założenie własnych rodzin, ukończyli już szkołę doskonalenia i duchowego rozwoju dzięki wielkiej miłości do zwierząt i świata roślinnego; inni, okazując cierpliwość i wytrwałość w walce z trudnościami życiowymi, uzależnieniami, kłopotami i biedami, mimo wszystko potrafili pokonać największe przeciwności. Za czasów Proroka Muhammada (*saał*) prawowierni muzułmanie, którzy nie mogli zawrzeć związku małżeńskiego, sięgali szczytów doskonałości, służąc nauce i oświacie. Niewątpliwie są to wyjątkowe przypadki. Nadal głównym warunkiem ludzkości pozostaje zawarcie małżeństwa i założenie rodziny.

Zaprawdę, serce, które nie promieniuje miłością, jest jak opuszczony kawałek ziemi, który przez długi czas nie był uprawiany. Relacje między mężczyzną i kobietą pomagają w „uprawie tej gleby" pod warunkiem, że cielesne pragnienia zostaną stłumione. To oznacza, że wzajemne relacje powinny być ukierunkowane na miłość do Wszechmocnego, ponieważ uczucia między mężczyzną i kobietą mogą przekształcić się w miłość do Boga tylko wtedy, gdy nabiorą boskiego znaczenia. Pojawienie się dziecka będzie w tym okresie drugim etapem na drodze kształtowania się miłości do Najwyższego Boga. Kolejną niszę zajmują przyjaciele, partnerzy, praca zawodowa itp. W ten sposób dusza, rozwijając się stopień po stopniu, krok po kroku, osiągnie wielki cel – miłość do naszego Pana – i zajmie godne miejsce wśród wybrańców Boga. A to jest najwyższy cel stworzenia ludzkości.

Rodzina to religijny i społeczny związek między mężczyzną i kobietą, będący niepodważalnym faktem i koniecznością do osiągnięcia tak wzniosłego celu, jak stworzenie ludzkości. Jeśli to

zadanie zostanie wykonane, wówczas rodzinne drzewo wypuści gałęzie, rozrośnie się i wyda wiele pięknych i słodkich owoców. Dobrobyt, spokój i porządek publiczny – to tylko kilka z nich.

Dlatego, aby społeczeństwo mogło osiągnąć bardziej cywilizowany poziom, a rodziny stały się ostoją Bożej radości i szczęścia, ważne jest, aby zachować dobrobyt w każdej rodzinie. W tym celu mężczyzna i kobieta podczas ceremonii zaślubin składają sobie przysięgę w imię Boga, która służy jako przewodnik do Bożej miłości na drodze do osiągnięcia osobistych celów. To zaś wymaga wzajemnego szacunku, zaufania i szczerości.

Rodzina z punktu widzenia islamu

Z tego wszystkiego, co już zostało przedstawione, wynika, że islam przywiązuje wielką wagę do rodziny. Zgodnie z tym rodziny są swoistym zalążkiem wspólnoty. Udowodniono historycznie, że rodziny o solidnych podstawach wzmacniają i upiększają społeczność. Inne natomiast pary, które skupiają się na fałszywych wartościach, nie mając harmonii duchowej, niszczą otaczające ich społeczeństwo.

Z powyższego punktu widzenia islam, zgodnie z takimi kryteriami, jak wzajemne zrozumienie i sprawiedliwość, tworzą szczęśliwe i harmonijne rodziny. Mówi się: *Dom – to raj człowieka*.

I rzeczywiście, rodzina, stworzona na mocy Bożego prawa jest odzwierciedleniem Raju na tym świecie. A taki związek zaczyna się od wzajemnej przysięgi, która jest wypowiadana zgodnie z prawem *szariatu*. To oznacza, że głównym warunkiem takiego małżeństwa jest złożenie przez obie strony przysięgi w imię Boga Najwyższego. Stare powiedzenie: *nikah – to cud* ukazuje korzyści płynące z takiego małżeństwa dla stworzenia szczęśliwej i dostatniej rodziny, ponieważ każde działanie odpowiada swojemu celowi.

Związki, niepołączone wielką przysięgą małżeńską i w rezultacie sprzeczne z celami stworzenia ludzkości, prowadzą do całkowitego rozczarowania i zniszczenia zarówno rodziny, jak i społeczeństwa. Dlatego są przez religię zabronione, stanowią wielki grzech i podlegają ciężkiej karze przed Bogiem.

Czy możemy szerzej omówić temat nikahu, skoro ma tak wielkie znaczenie?

Nikah jest powtórzeniem drogi naszych proroków i *sunną* Proroka Muhammada (*saał*), wiosną przyszłych pokoleń, siłą honoru i czystości mężczyzny i kobiety, wyższością człowieka nad innymi żywymi istotami.

Małżeństwo zostaje zawarte w obecności dwóch świadków – mężczyzn – aby w ten sposób zakomunikować innym o powstaniu nowego związku mężczyzny i kobiety. Wprawdzie nie wszystkie zamiary potrzebują świadków, ale z zawarciem małżeństwa sprawa wygląda inaczej. W przypadku zaślubin głównym warunkiem jest powiadomienie innych osób, ponieważ istotne jest, aby społeczność zaakceptowała daną parę jako małżeństwo. W przeciwnym razie młody mężczyzna lub kobieta, którzy nie są zaślubieni, mogą otrzymać nowe propozycje małżeństwa, co jest wykluczone w przypadku oficjalnego ogłoszenia małżeństwa. Z tego powodu są organizowane wesela, aby społeczność stała się świadkiem zaślubin. Dlatego wesela są nie tylko po to, aby dzielić radość z założenia nowej rodziny, ale także po to, by informować innych o zawarciu małżeństwa.

Jednym słowem, ślub ze wszystkimi jego właściwościami jest dla nas prawem Boga i ma na celu zachowanie wyższości stworzenia człowieka i jego godność. Zgodnie z religią islamu, *nikah* – to majestatyczna podstawa związku między mężczyzną i kobietą, nieodzowna do kontynuacji rodzaju ludzkiego, wychowania dzieci, bezpieczeństwa rodziny i ochrony godności ludzkiej.

Islam przywiązuje wielką wagę do tej podstawy i całkowicie odrzuca niskie i nikczemne związki, zawierane w złej intencji. Dlatego wśród wszystkich związków pozamałżeńskich najpoważniejszym występkiem jest cudzołóstwo (***zina***), uważane za przestępstwo przeciwko moralności, pięknu i czystości życia rodzinnego, zdolne do zniszczenia ludzkiego rodu. I nie może być większej głupoty i bezmyślności, niż zamiana szczęścia i spokoju, które towarzyszą małżeństwu, na rozwiązłe relacje.

Dobrze wychowani ludzie i ich rodzinne ulice nie zasługują na haniebne widowiska, a place nie powinny być miejscami niemoralności.

Nie należy zapominać, że każdy naród jest silny dzięki swojej wierze i moralności i jest strzeżony przez *nikah*. Dlatego Prorok Muhammad (*saał*), ostrzegając muzułmanów przed popełnianiem błędów, powiedział:

Najlepszy nikah to taki, który nie jest uciążliwy (Abu Dawud, *Nikah*, 32).

Oznacza to, że komplikacja *nikahu* z powodu pewnych zwyczajów i przesądów jest przeżytkiem okresu przedmuzułmańskiego.

Bóg Najwyższy pragnie, aby jego słudzy prowadzili życie godne i spokojne. Świętym zadaniem muzułmańskiego społeczeństwa jest jednoczenie muzułmanów poprzez zawieranie małżeństw, zgodnie z prawem *szariatu*. Święta Księga muzułmanów, Koran, głosi:

Żeńcie tych spośród was, którzy są samotni, jak również ludzi prawych spośród waszych niewolników i niewolnic. Jeśli są biedni, to Bóg ich wzbogaci ze Swojej łaski. Zaprawdę, Bóg jest Ogarniający, Wiedzący (sura *Światło*, 24:32).

W czasach Kalifatu Osmańskiego do tego szlachetnego celu stworzono specjalne *wakfy,* ponieważ moralność społeczeństwa jest bezpośrednio związana z przyzwoitością i dobrostanem jego członków.

Jeden z uczonych, wzywając młodych ludzi do zawierania małżeństwa, mówił o honorze każdego, kto im w tym pomaga:

Pomaganie ludziom w zakładaniu szczęśliwych rodzin jest sadaką dżariją. Wszystkie dobre rzeczy, które uczynią członkowie tej rodziny, zostaną im zapisane jako błogosławieństwo.

Życie rodzinne naszych przodków Adama i Ewy (*alajhimus salaam*, pokój z nimi, *as*), rozpoczęte w Raju z woli Boga Wszechmogącego, zostało jako pierwowzór wszelkich stosunków rodzinnych przekazane kolejnym pokoleniom i uwiecznione przez prawa islamu. Islam wnosi do życia rodzinnego rajski spokój i bezgraniczne ukojenie wiosennego nieba. Aby osiągnąć ten stan, konieczne jest całkowite oddanie się miłości do Boga i pobożności, biorąc za przykład naszych prarodziców.

W niezwykłym połączeniu węzłem małżeńskim dwojga obcych sobie ludzi ukryta jest tajemna wiedza i subtelna moralność. Połączenie dwóch serc, uświęconych miłością i miłosierdziem Boga, życie w duchowym cieple i zrozumieniu, zaczerpniętym z domu rodzinnego... Jakież szlachetne ukazanie mądrości Najwyższego! Jakiż święty powód do głębokiej refleksji!

Wszechmogący zesłał muzułmanom *nikah* jako drogę do pomyślności, stworzył odzwierciedlenie wiecznego Raju na ziemi w postaci rodzinnych relacji według Koranu i *sunny* Proroka Muhammada (*saał*).

Islam, który umożliwia ludzkości prowadzenie godnego stylu życia, przygotował dla kobiety szczególną rolę. W przypadku jej zaniedbania następują nieuniknione i poważne konsekwencje. Kobieta jest niczym kryształowa lampa zawieszona pod sufitem

rodzinnego szczęścia i dobrobytu, która oświeca innych światłem i łaską małżeństwa, chroni czystość i godność rodziny oraz służy jako odgromnik przed grzesznymi burzami i wstrząsami. Brak tego może doprowadzić do całkowitego zaniku kolejnych pokoleń, co z kolei spowoduje likwidację rodzinnych więzi, a w efekcie wywoła załamanie systemu społecznego i narodziny niezgody. Znikną subtelne i delikatne uczucia, pojawi się wstyd i niepokój. Są to oznaki upadku cywilizacji i światowej katastrofy.

Szczęście kobiet jest możliwe tylko przy moralnym stylu życia. Jeśli kobieta nie będzie wypełniać swoich podstawowych obowiązków, rodzinne ognisko zagaśnie. Udział opiekunki ogniska domowego w życiu publicznym powinien być stosowny do powołania i mieć miejsce tylko w wyjątkowych sytuacjach, to znaczy odpowiadać potrzebom społeczności muzułmańskiej i nie przekraczać granic tego, na co pozwala *szariat*. Ich naruszenie w porywie pasji i pustymi wymówkami nieuchronnie doprowadzi do całkowitego rozczarowania. Jakże wiele naszych dziewcząt i kobiet zostało ostatnio wciągniętych w wir lekkomyślności! Ileż oczu, ukrywając swój wstyd za zewnętrznym blaskiem i zagrażając własnemu szczęściu, zamknęło się na prawdę Najwyższego!

Trzeba wiedzieć, że z punktu widzenia islamu kobiety są podobne do kryształu z kryształowego żyrandola *nikahu*, promieniującego eliksirem życia. Kobieca moralność, jej społeczne i narodowe znaczenie oraz bogactwo mogą istnieć jedynie w ramach duchowości małżeńskiej. Dzięki rodzinnemu ognisku, które powstało przez zawarcie małżeństwa, kobieta wchodzi w zupełnie nowy dla niej świat i rozpoczyna życie razem z nieznanym wcześniej mężczyzną i członkami jego rodziny. Jest jednak jedna, zesłana przez Allaha cecha małżeństwa, zawierająca się w tym, że dotychczas obcy sobie mężczyzna i kobieta po zawarciu małżeństwa stają się najbliższymi ludźmi, a ich domowe ognisko wydaje się jeszcze cieplejsze niż rodziców. W Koranie jest powiedziane:

I z Jego znaków jest to, że On stworzył dla was żony z was samych, abyście znaleźli w nich odpoczynek, i ustanowił między wami miłość oraz miłosierdzie. Zaprawdę, w tym są znaki dla ludzi, którzy się zastanawiają! (sura *Bizantyjczycy*, 30:21). Oznacza to, że dla dobra rodziny najważniejszymi składnikami są miłość, zaufanie i empatia pomiędzy małżonkami.

Niestety, niemożliwe jest osiągnięcie takiego dobrostanu we wszystkich rodzinach. To wielka łaska Wszechmogącego. Co należy zrobić, aby osiągnąć to szczęście?

Aby stworzyć dobrze funkcjonującą rodzinę, należy w pełni przestrzegać prawa *szariatu*. Ich sens jest następujący: osoby, które zamierzają się pobrać, nie powinny wybierać sobie pary ze względu na piękno, bogactwo i inne cechy charakterystyczne dla ludzkiej natury. Należy zwrócić uwagę na wiarę i moralność przyszłego małżonka. Prorok Muhammad (*saał*) powiedział:

Wybiera się żonę według czterech kryteriów: jej bogactwo, pozycji społecznej, urody i pobożności. Wybierajcie bogobojne żony, niech wasze ręce ujrzą dobro! (Buchari, *Nikah*, VI, 123; Muslim, *Rada*, 53).

Przytoczony *hadis* opisuje, jakimi przymiotami powinna wyróżniać się przyszła żona. Dotyczy to również mężczyzny, gdyż dla każdej osoby wierzącej po pobożności ważne miejsce powinny zajmować szlachetne czyny. **Pobożny mąż podobny jest do niewzruszonego filaru w pałacu spokoju, a pobożna kobieta – do drogocennej dekoracji w jego ogrodach.** Prorok Muhammad (*saał*) powiedział:

Wielkość człowieka tkwi w jego wierze, poświęcenie i godność są w jego umyśle, a piękno jego płci kryje się w moralności (chronionej przez małżeństwo).

Konieczne jest również zwrócenie uwagi na harmonię w rodzinie, którą określają takie cechy, jak dostatek, przyzwoitość, kultura itd.

Co dalej zależy od siły woli i samodoskonalenia. Pierwsze determinuje przestrzeganie praw *szariatu*, drugie – piękno wiary i uczynków.

Rodzina, w której czczone są prawa Boga, stanowi podstawę ziemskiego szczęścia i największej łaski naszego Stwórcy. A kontynuacją tego jest współistnienie małżonków w duchowej jedności, której ciągłość zależy od wzajemnego zrozumienia i poświęcenia.

W naszych czasach najważniejszym powodem upadku rodzin jest *odwrócenie ról mężczyzn i kobiet, to znaczy przejęcie przez kobiety cech męskich, a przez mężczyzn – cech kobiecych*. Wszechmogący Bóg nadał mężczyźnie i kobiecie różne właściwości, odpowiednio do zajmowanych pozycji w społeczeństwie, i obdarzył ich odróżniającymi się cechami fizycznymi oraz psychicznymi. Mężczyzna, którego zadaniem jest utrzymanie rodziny, dysponuje siłą ducha, zaradnością i określonymi cechami budowy ciała. Dlatego zajmuje pozycję głowy rodziny.

Kobieta nie jest zobowiązana do zarabiania na rodzinę, ponieważ przyniosłoby to jej fizyczne udręki i cierpienie. Sama istota kobiety, jej świat duchowy i właściwości fizjologiczne nie są przeznaczone do takich doświadczeń. Jej świętym obowiązkiem jest wydawanie na świat dzieci oraz ich wychowywanie. Jeśli jednak okoliczności na to pozwalają, może wykonywać kobiecą pracę, która nie jest sprzeczna z prawem *szariatu*. Na przykład jako nauczycielka na kobiecych kursach nauki podstaw Koranu i temu podobnych.

Wszechmogący stworzył wszystkie te osobliwości, aby mężczyzna i kobieta wzajemnie się uzupełniali, a przekraczanie granic tego, co jest dozwolone, doprowadza do naruszenia rodzinnego dobrostanu.

Ponadto należy zauważyć, że w rodzinie nie powinno być relacji typu „mężczyzna – tyran, kobieta – niewolnica", ponieważ pozycja jednych członków rodziny jako panów, a innych jako zniewolonych jest sprzeczna z islamem.

Naruszenie przez żonę granic przyzwoitości i czystości cielesnej i w odpowiedzi na to nadużywanie przez męża władzy w celu zaspokojenia zmysłowych pragnień niszczą domowe ognisko. Jednak mężczyzna, który nieustannie zmaga się z trudnościami świata zewnętrznego, może być narażony na wiele stresów. W takich chwilach szczególnie potrzebuje zrozumienia ze strony drugiej połowy, miłości i spokoju. Także kobieta, oczekująca cały dzień na swojego męża, wymaga odpowiedniego zachowania wobec siebie. Tak więc każdy członek rodziny powinien znać swoje prawa i obowiązki, które zostały określone przez Boga Wszechmogącego. Mąż powinien być miłosierny i sprawiedliwy, a żona pokorna i pełna szacunku.

Jedynym warunkiem funkcjonowania dostatniej i szczęśliwej rodziny jest wzajemna miłość i szacunek. Nie należy wszakże zapominać o powiedzeniu naszych przodków: *gniazdo wije ptak-samica*. Z tego punktu widzenia kobieta ma bardziej odpowiedzialne zadanie, bowiem jej domyślność (intuicja i inteligencja), gorliwość i poświęcenie są ważniejsze niż podobne cechy u mężczyzn. Wynika to z faktu, że Bóg Najwyższy dał matce bardziej wzniosłe uczucia aniżeli ojcu.

Z tego powodu szanowny Ismail Haki Bursewi napisał podczas interpretacji słowa *at-taraib* (wychodzący spomiędzy lędźwi i żeber), które występuje w Koranie w siódmym ajacie sury *Wędrująca nocą*:

Jeśli dziecko wpadnie do wody, to matka z rozedrganym sercem rzuci się mu na ratunek, nie myśląc o niebezpieczeństwie. Ojciec tego nie zrobi. Straciwszy nadzieję na uratowanie dziecka, usiądzie na brzegu rzeki i będzie wylewać gorzkie łzy, żałując tego, co się stało.

Oczywiście coś takiego są w stanie zrobić matki, które nie utraciły wielkich zdolności, jakie otrzymały podczas narodzin. Są też inne kobiety, okrutne i bezduszne, które porzucają swoje dzieci u bram meczetów i na obrzeżach cmentarzy. One zapomniały o swoim wielkim powołaniu, a ich dusze zamieniły się w zgliszcza.

Z reguły matki żałują swoich dzieci. To wyższe uczucie występuje nawet u zwierząt. Na przykład na planie pewnego filmu dokumentalnego wydarzył się taki pouczający incydent, który stał się czystym odzwierciedleniem naszej rzeczywistości:

Od 21 grudnia do 1–2 stycznia 2002 roku w Parku Narodowym Samburu w Kenii zarejestrowano niesamowity przejaw matczynych uczuć lwicy do jelonka. Malec po raz pierwszy pojawił się przed kamerami, gdy jeszcze nawet nie odpadła mu pępowina. Lwica zlitowała się nad jelonkiem i potraktowała go jak swoje młode, a on nie odpuszczał jej na krok. Głodny jelonek próbował żuć nawet liście, ponieważ lwica nie miała mleka. Najwyraźniej lwica to zrozumiała, ponieważ nie próbowała dawać mu mięsa. Co więcej, lwica nie wychodziła na polowanie, chociaż sama była głodna. Pomimo tego oboje wyglądali na zupełnie zdrowych i żwawych. Tymczasem pojawiła się matka jelonka. Gdy zobaczyła swoje maleństwo w objęciach lwicy, była bardzo zaskoczona. Jednak nie ośmieliła się podejść, ale też nie odeszła. Porozumiewała się z nim głosem i pasła się obok niego, próbując nawiązać jakiekolwiek relacje. Jednak lwica była w pogotowiu, ponieważ już czuła się matką malucha. Nie odpuszczała jelonka ani na krok. Wprawdzie pozwalała mu oddalić się na krótki dystans ze swoją prawdziwą matką, ale gdy malec odchodził dalej, zaczynała reagować. Dało się zauważyć, że królowa zwierząt pokochała jelonka: lizała go, pocierała głową. Jednak ostatecznie zdała sobie sprawę, że nie jest to jej dziecko i postanowiła dać mu odejść do własnej matki. Przez długi czas wąchała go, głaskała,

ocierała się i ze smutkiem pożegnała się z nim. Jednak wkrótce jelonka, który pasł się z własną matką, z woli Najwyższego zauważył lew i pochwycił bezbronnego malucha. Lwica, widząc, co się dzieje, bardzo posmutniała. Podeszła do pozostałej po jelonku kałuży krwi, zaczęła wąchać i kręcić głową, ledwie powstrzymując łzy.

Jakim niesamowity boskim przykładem jest to wydarzenie! Cóż za wyraziste ukazanie matczynych uczuć, tym bardziej, że zwierzęta z woli Boga zostały stworzone do wzajemnej wrogości! Zaprawdę, to jest znak Najwyższego!

Zawiera się w tym jakże wielka mądrość i nauka! Matka wyróżnia się przede wszystkim cechami psychicznymi, a nie właściwościami fizjologicznymi. Jeśli kobieta zaprzepaści te cechy, przestanie być matką i przemieni się nie we wzór miłosierdzia, a w takiego myśliwego jak lew, który zjadł jelonka. Ile bezbronnych dzieci może wówczas zniszczyć! Dlatego kobiety powinny chronić swój macierzyński potencjał, stawiając go na pierwszym miejscu. To odróżnia nas od innych stworzeń, które nie rozliczają się przed Bogiem ze swoich czynów w życiu wiecznym. A nasze dzieci są swego rodzaju miernikiem naszych działań na tym świecie. Dlatego matki, wykazując swoje najlepsze macierzyńskie uczucia wobec własnych dzieci, ratują się przed wiecznym ogniem piekielnym. Z tego wynika, że wychowanie religijne i moralne są głównymi kryteriami w edukacji człowieka.

W naszym społeczeństwie młodzi ludzie przed ślubem przechodzą okres zaręczyn. Stwarza to wiele problemów. Na co zaręczeni powinni zwrócić uwagę w tym czasie?

Zgodnie z *szariatem* koniecznym warunkiem powstania każdej rodziny jest silny i zdrowy fundament życia. Aby stworzyć pełnowartościową rodzinę, niezbędne jest zachowanie boskiej

harmonii nie tylko w okresie zaręczyn, ale także na wszystkich etapach życia rodzinnego. Niestety, obecnie niektóre młode pary w okresie narzeczeństwa zachowują się tak, jakby były już małżeństwem. Tym samym popełniają wiele błędów i występków, za które trzeba będzie potem żałować. Okres zaręczyn oznacza jedynie porozumienie między dwiema stronami co do zawarcia małżeństwa w przyszłości, a nie samo życie rodzinne. Obie strony nadal nie są sobie dozwolone, gdyż nie zniknął między nimi mur zakazu. Oznacza to, że w tym okresie konieczne jest rozróżnienie granic tego, co jest dozwolone, a co zabronione.

Jednym słowem, zaręczeni w żadnym wypadku nie powinni zostawać sami na osobności bez osób towarzyszących i rozmawiać ze sobą bez potrzeby. Niestety, często jesteśmy świadkami łamania tych norm.

Jest o tym mowa w przekazie Ibn Abbasa (*radijallaahu anhu*, niech Bóg będzie z niego zadowolony, *ra*), o stworzeniu przez Boga naszej pramatki Ewy z lewego żebra Adama (*as*). W czasie stworzenia Adam (*as*) mocno spał. Kiedy się obudził, ujrzał piękną dziewczynę i chciał się do niej zbliżyć. W odpowiedzi aniołowie krzyknęli:

Hej, Adamie! Nie zbliżaj się do niej! Nie macie przecież nikahu!

Po tym Adam i Ewa (*as*) wzięli ślub. Jako *mahr* (dar ślubny) Adam (*as*) wypowiedział trzykrotnie *salałat* (pozdrowienie) dla Proroka Muhammada (*saał*).

To wydarzenie stało się początkiem pierwszego zawarcia pierwszego małżeństwa przed obliczem Boga i prawdą Proroka Muhammada (*saał*).

W ten sposób, dzięki *salałatowi* dla Proroka Muhammada (*saał*), *nikah* nabrał wielkiego znaczenia i został wypełniony błogosławieństwem, łaskami i dostatkiem.

Co można powiedzieć o weselu?

Wesele to uroczystość, podczas której nowożeńcy dzielą się swoim szczęściem i radością z przyjaciółmi i rodziną. Jednocześnie wesele jest środkiem do wypełnienia jednej z zasad *nikahu* – powiadomienia innych, a także stanowi ważną okoliczność w takim okresie życia, jak tworzenie rodziny. Jest to przepiękna okazja do wniesienia radości w rodzinne życie, a także konieczność dla naszego istnienia.

Jednak niepotrzebna rozrzutność i ekstrawagancja podczas organizowania wesela jest sprzeczna z zasadami islamu. Zgodnie z prawem religijnym nie powinno się marnotrawić nawet wody podczas ablucji i dlatego we wszystkim proponuje się umiar. Dlatego nawet zamożne rodziny powinny wybierać złoty środek podczas organizowania wesela, nie zapominając o otaczających ich biednych i pokrzywdzonych ludziach. Obecnie wesela niektórych zamożnych ludzi stały się demonstrowaniem luksusu i przepychu. Dowodzi to, że ci ludzie nie potrafili przyswoić sobie norm islamu.

W rzeczywistości wesele powinno odbyć się tak skromnie i delikatnie, jak to tylko możliwe, wykluczając nadmierne marnotrawstwo, przechwalanie się i przepych. Manifestowanie materialnych możliwości tylko niszczy jego duchowy charakter.

Niektóre działania i zwyczaje, sprzeczne z Bożymi prawami, prowadzą do niewiary i rozczarowania. Zaś te uroczystości weselne, na których przestrzega się Bożych praw i zasad moralnych, są błogosławione i stanowią miejsca, gdzie spełniają się modlitwy do Wszechmogącego.

Dozwolone są również zabawy, w których mężczyźni i kobiety biorą udział oddzielnie.

Z drugiej strony na ucztę weselną koniecznie należy zapraszać ubogich i sieroty, gdyż poczęstunek w tym przypadku jest ważną *sunną*. Wysłannik Allaha (*saał*) powiedział:

Jakże obrzydliwa jest uczta weselna, na którą zapraszani są tylko bogaci! (Buchari, *Nikah*, s. 72; Muslim, *Nikah*, s. 107; Ibn Madża, *Nikah*, s.25).

Należy wiedzieć, że *dua* biednych i pokrzywdzonych ludzi pomagają społeczności. Dlatego trzeba koniecznie zapraszać ich na weselne przyjęcia. Pewnego razu prorok Musa (Mojżesz, *as*) zwrócił się do Boga: „Panie! Gdzie mogę Cię znaleźć?".

Wszechmogący odpowiedział: „Szukaj mnie wśród zranionych serc!" (Abu Nuajm, t. II, s. 364).

Ponieważ *dua* nieszczęśliwych i skrzywdzonych są miłe Bogu, w tak ważnych momentach życia, jak zakładanie rodziny, należy szczególną uwagę zwrócić na życzenia takich osób. Nie wolno również bagatelizować błogosławieństwa ludzi pobożnych.

Na co powinni zwrócić uwagę nowożeńcy, aby stworzyć silną rodzinę?

Trzeba wiedzieć, że naród rozkwita dzięki swoim mężczyznom, a kobiety doprowadzają go do doskonałości. Tak jak nie jest możliwy postęp ludzkości bez silnej płci, tak nie ma dobrobytu bez pięknych połowic. Dlatego możemy powiedzieć, że kraj rozwija się dzięki doskonaleniu kobiety. I na odwrót, naród traci siłę z powodu umniejszania roli strażniczek rodzinnego gniazda. Dlatego konieczne jest tworzenie silnych rodzin. W historii ludzkości jest na to wiele przykładów. Oto jeden z nich:

Człowiek już od chwili poczęcia przewyższa wszystkie inne stworzenia. Jednak ta wyższość znajduje odzwierciedlenie tylko

w tych ludziach, którzy dorastali w silnych i szczęśliwych rodzinach. Tak więc rodzina powinna być dla człowieka najważniejszym przykładem kształtowania empatii, wraz z rozwojem której dusza wkracza na nowy poziom duchowości. Prorocy i wybrańcy otrzymali wzory życia rodzinnego. Szczęście rodzinne opiera się na wzajemnym szacunku między partnerami, co z kolei wiąże się ściśle z wzajemnym zrozumieniem.

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na pomyślność rodziny jest pobożność. Właściwe będzie tu wyrażenie „Bój się Boga!". Ziemia i niebo są świadkami, że ten świat zamienia się w Raj, jeśli z szacunkiem odnosimy się do kobiety, a kiedy nie okazujemy jej względów – w Piekło. Prorok Muhammad (*saał*) w pożegnalnym kazaniu o prawach kobiet powiedział:

O ludzie! Szanujcie prawa kobiet! Traktujcie je miłosiernie i z miłością! Bójcie się Allaha we wszystkim, co dotyczy kobiet! Wszechmogący powierzył wam wasze żony i przysięgaliście w imię Allaha chronić ich godność i czystość! (Sahih Buchari, *Muhtazar*, t. 10, s. 398).

Pod tym względem niemożliwe jest zrozumienie ani logiczne, ani z punktu widzenia wiary tych, którzy odciągają kobiety od ich wielkiego przeznaczenia – wychowania dzieci w celu kontynuacji rodzaju ludzkiego. Spokój i dobre samopoczucie rodziny jest możliwe tylko wtedy, gdy zarówno mężczyzna, jak i kobieta będą wykorzystywać wszystkie swoje zdolności i predyspozycje zgodnie z przeznaczeniem. Dlatego małżeństwo zawierane jest zgodnie z prawami islamu, które ma dwie strony: moralną i materialną. Aby stworzyć i utrzymać idealną rodzinę trzeba być uważnym i odpowiedzialnym. W przeciwnym razie małżeństwo nie będzie różniło się od zwykłego związku mężczyzny i kobiety, który, niestety, często kończy się rozstaniem. Prawda jest taka, że związki rodzinne bez solidnych podstaw religijnych i moralnych kończą się zerwaniem lub do samej śmierci pozostają zespolone łańcuchami męki. Oczywiście nikt nie życzyłby sobie

takiego losu. Jest taki *hadis* o wstrząśnięciu Tronu Najwyższego, w którym opisane są rozwodzące się pary. Prorok Muhammad (*saał*) powiedział:

Zawierajcie małżeństwa, ale nie niszczcie swoich rodzin rozwodami. Z powodu rozwodu trzęsie się Tron Najwyższego (Ali al-Muttaki, t. IX, 1161/27874). Jeśli mężczyzna rozwodzi się z żoną dla kaprysu, co jest wielkim i niedozwolonym występkiem, Bóg Wszechmogący nigdy nie wybaczy takiemu słudze. Przecież on naruszył prawa innego współwyznawcy, chyba że pokrzywdzony odpuści winowajcy.

Nie sposób wymienić smutnych konsekwencji takich pochopnych, nieprzemyślanych małżeństw, a w rezultacie nieuchronnych rozwodów. Wszystko to wywiera głównie niezwykle negatywny wpływ na dzieci, które nie doznają ciepła domowego ogniska i są przez rodziców źle traktowane. Wówczas znajdują schronienie na ulicach, gdzie szybko dostają się pod wpływ alkoholu, narkotyków i innych „uciech" bezdomnego życia. Wszystko to prowadzi do degeneracji społeczeństwa, na podobieństwo opuszczonego kawałka ziemi, nieprzynoszącego żadnych korzyści.

Jednak w islamie istnieje ważna subtelność dotycząca rozwodów. Przykładowo małżeństwo muzułmańskie różni się od katolickiego tym, że w drugim przypadku rozwód jest kategorycznie zabroniony i małżonkowie muszą znosić swoją sytuację do końca życia. W islamie kontrakt małżeński można zastąpić nowym z powodu zaistniałych okoliczności, które nie odpowiadają jednej ze stron. Takie jest prawo *szariatu*, zgodne z logiką rzeczy. W przeciwnym razie nieudane małżeństwo bez prawa do rozwodu zamieniłoby się w wieczną gehennę. Pary, które znalazłyby się w sytuacji bez wyjścia, w końcu utkwiłyby w bagnie kłótni i nienawiści. Z tego powodu islam zezwolił na rozwód i pozostawił prawo pierwszeństwa do niego mężczyźnie.

Wynika to z faktu, że kobieta jest z natury bardziej wrażliwa. Jednak również ona ma prawo zażądać rozwodu. W prawodawstwie muzułmańskim ma to nazwę *tafuid al-talak* (przyznanie prawa do rozwodu). Nawet jeśli taki warunek nie zostałby wysunięty, kobieta ma pełne prawo zwrócić się o pomoc do odpowiednich organów urzędowych, jeśli tylko zajdzie taka potrzeba.

Zatem niepotrzebnych rozwodów można uniknąć tylko wówczas, gdy mąż i żona wzajemnie się szanują i chronią. Szczęśliwy czas małżonków mierzony jest takimi boskimi kryteriami, jak miłe wspomnienia, radość bycia razem, dobre samopoczucie, spokój i zadowolenie, które mogą przejawiać się dzięki wzajemnemu poświęceniu, szczerości i silnej wierze partnerów. W jednym z *hadisów* jest powiedziane:

Jeśli ktoś w środku nocy obudzi swoją żonę do wykonania co najmniej dwóch rakatów modlitwy, oba zostaną zapisane jako wychwalanie Allaha (Abu Dawud, *Tatawwu,* s.18, *Łitr,* s. 13).

Niech Allah błogosławi męża, który w środku nocy sam wykonuje modlitwę i budzi swoją żonę. A jeśli się nie obudzi, ochlapuje jej twarz wodą! I niech Allah błogosławi żonę, która w środku nocy sama wykonuje modlitwę i budzi swojego męża. Jeśli on się nie obudzi, spryska mu twarz wodą! (Abu Dawud, *Tatawwu,* s.18, *Łitr,* s. 13).

Zgodnie z przytoczonymi *hadisami* pomyślność rodziny zależy od takich głównych warunków, jak:

1. Szczerość we wzajemnych relacjach,

2. Wzajemna inspiracja pobożności.

Czy w naszym życiu są takie idealne rodziny?

Na pewno są i mamy na to wiele przykładów. Jednak najbardziej idealnym wzorem do naśladowania jest szczęśliwa i spokojna rodzina naszego Proroka (*saał*).

Wysłannik Allaha (*saał*), z którego staramy się brać przykład we wszystkim, stworzył idealne rodzinne ognisko, będące wzorem dla całej ludzkości. Prorok (*saał*) pod każdym względem prowadził nieskazitelne i błogosławione życie. Jest najlepszym przykładem męża i ojca szczęśliwej rodziny, zaś jego błogosławiona żona, matka wierzących, Chadidża (*radijallaahu anha*, niech Bóg będzie z niej zadowolony, *ra*), jest najwspanialszym przykładem żony i matki. To samo można powiedzieć i o innych żonach Wysłannika (*saał*). W rodzinie Proroka (*saał*) nie było miejsca na kłótnie i spory, chociaż zdarzały się drobne nieporozumienia między pięcioma kobietami, jak w każdej zwyczajnej rodzinie. Jednak dzięki swoim nieskazitelnym ludzkim cechom i wysokiej moralności nasz Nauczyciel (*saał*) z powodzeniem rozwiązywał wszystkie pojawiające się z tego powodu problemy, dając tym samym przykład innym muzułmanom.

Dlatego ognisko rodzinne naszego Posłańca (*saał*) jest pod każdym względem znakomitym przykładem do naśladowania.

To ognisko domowe było przepełnione takim spokojem i pięknem, że nawet jeśli przez długi czas nie przygotowywano tam posiłków, to i tak roznosił się zapach szczęścia. Ponadto spokój dostojnych żon tego świętego domu był schronieniem dla pokrzywdzonych przez los. Jednak najsmaczniejszym daniem z tego ogniska była zgoda, cierpliwość i pokora. Dzięki nieskazitelnemu wychowaniu Wysłannika Allaha (*saał*) serca domowników były przepełnione wzajemną bliskością i miłością. Żadna kobieta nie potrafi kochać swojego męża tak mocno, jak czyniły to matki jego dzieci. I żaden mąż nie jest w stanie tak traktować

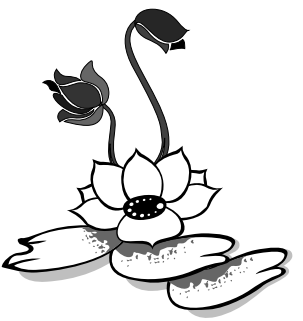
swojej żony, jak Prorok Muhammad (*saał*) odnosił się do swoich dostojnych małżonek. Żadne dziecko nie może tak kochać i szanować swego ojca, jak ubóstwiała wielkiego Proroka (*saał*) Fatima (*saa*). I żaden ojciec nie umie kochać swojego dziecka tak, jak Wysłannik Allaha (*saał*) miłował swoją córkę Fatimę (*saa*).

Prorok Muhammad (*saał*) traktował swoje dostojne małżonki, matki prawowiernych, z najwyższym stopniem sprawiedliwości. Dokładał ku temu wszelkich starań, jednak zdając sobie sprawę z trudności w stworzeniu pełnej sprawiedliwości, zwrócił się do Najwyższego:

O Panie! Jedną z moich żon mogę kochać bardziej niż pozostałe, nie zdając sobie z tego sprawy. Przecież jest to niesprawiedliwe. Dlatego, Panie, w pełni Tobie zaufałem!

Panie nasz! Ześlij nam i naszym rodzinom takie pobożne życie, z którego Ty byłbyś zadowolony, obdarz nas miłosierdziem i szczęściem Raju! Chroń nas przed lekkomyślnymi i kontrowersyjnymi czynami, które prowadzą do mąk piekielnych!

Amiin!

Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne z punktu widzenia kobiety

Pobożna żona uszczęśliwia swego męża,
kiedy na nią patrzy; spełnia jego pragnienia,
na które pozwala szariat, a podczas nieobecności męża
chroni jego honor i majątek.
(Ibn Madża, *Nikah*, 5/1857)

Na co powinna zwrócić uwagę kobieta, aby stworzyć w rodzinie spokojną i wspierającą atmosferę?

Przede wszystkim kobiety muszą dbać o swoje służenie Najwyższemu Bogu i pobożność, co jest głównym celem naszego istnienia. Dlatego powinny wykonywać akty czci i wyraźnie rozróżniać, co jest dozwolone (*halal*), a co zabronione (*haram*).

Pobożność i służenie Bogu kobiety – strażniczki domowego ogniska – polega na wykonywaniu dobrych uczynków oraz wspieraniu męża, dzieci, krewnych i nawet sąsiadów. Pobożna żona podobna jest do rajskiego kwiatu, który roztacza szczęście.

Drugim najważniejszym obowiązkiem (oprócz służenia Wszechmogącemu) żony – jest uszczęśliwianie męża oraz innych członków rodziny. Te kobiety, które dogadzają swoim mężom i nie rzucają cienia na szczęście swojej rodziny, otrzymują zadowolenie Boga. Prorok Muhammad (*saał*) powiedział:

Pobożna żona uszczęśliwia swego męża, kiedy na nią patrzy; spełnia jego pragnienia, na które pozwala szariat, a podczas nieobecności męża chroni jego honor i majątek (Ibn Madża, *Nikah,* 5/1857).

W takim przypadku kobieta powinna w każdy możliwy sposób starać się zadowolić swojego małżonka i we wszystkim szukać jego aprobaty.

Kontynuując ten temat, na co kobieta – małżonka powinna zwracać uwagę w życiu codziennym?

Kobieta powinna dbać o czystość i porządek w swoim domu. Nawet przeciętnemu mężczyźnie wystarczy jedno spojrzenie na zaniedbaną kobietę, aby jego uczucia do niej ochłodły. Dla-

tego żona powinna zawsze wyglądać przed mężem atrakcyjnie, w przeciwnym razie mąż, nie znajdując należytego zainteresowania, będzie szukał go poza domem, a to z kolei może doprowadzić do naruszenia rodzinnej harmonii. W tym celu kobieta powinna być jak bukiet najpiękniejszych pachnących kwiatów i dawać mężowi szczęście i spokój wewnętrzny, aby szybko wracał do domu, do swojej ukochanej żony.

Pobożna żona powinna z uśmiechem witać męża powracającego z pracy do domu, a odprowadzając go z domu, modlić się za niego i jego sukcesy. Jeśli tego dnia jest bardzo zmęczona, to w żadnym wypadku nie może tego okazywać, a wręcz przeciwnie, powinna pomóc mężowi złagodzić zmęczenie i podenerwowanie.

Oboje muszą unikać niepotrzebnej urazy i nadmiernej podejrzliwości, aby nie naruszyć wzajemnego spokoju. Oto z jaką godnością zachowała się wobec męża jedna ze współczesnych Prorokowi (*saał*), Umm Sulajm! Kiedy zmarło jej dziecko, nie zrezygnowała z usługiwania mężowi. Przekazano, że ciężko chory syn Abu Talhy opuścił ten świat, gdy jego ojca nie było w domu. Umm Sulajm obmyła zwłoki zmarłego syna i zawinęła w całun. Abu Talha po powrocie do domu zapytał: „Jak się czuje nasz syn?". Umm Sulajm odpowiedziała: „Męki naszego syna skończyły się, wierzę, że już odpoczywa". Potem powiedziała swoim domownikom: „W żadnym wypadku nie mówcie Abu Talsze o śmierci syna! Nadejdzie czas i sama mu o wszystkim powiem". Później podała mężowi kolację i poczekała, aż zje. Umm Sulajm ubrała się specjalnie dla swojego męża. Następnie poszli odpocząć. Następnego ranka, kiedy Abu Talha był gotów do wyjścia z domu, mądra i pobożna kobieta powiedziała mężowi: „Abu Talho, spójrz tylko, co zrobili nasi sąsiedzi! Wzięli od nas na jakiś czas *amanat* (powierzony przedmiot) i nie zechcieli go zwrócić, gdy poprosiłam ich o to". Abu Talha odpowiedział na to: „Czy to jest możliwe? Oni zrobili źle!". Wówczas Umm Sulajm rzekła:

„Abu Talho, twój syn również był *amanatem* Allaha i On go zabrał z powrotem". Abu Talha bardzo się zdziwił, przez chwilę milczał, a potem odpowiedział: „Wszyscy pochodzimy od Boga i na pewno do Niego powrócimy". Niebawem udał się na modlitwę do meczetu i opowiedział Prorokowi Muhammadowi (*saał*), co się stało. Na to Wysłannik rzekł:

– Niech Allah błogosławi tę noc!

Nie minął rok, gdy Bóg, dzięki modlitwie Proroka (*saał*), obdarzył tę rodzinę potomkiem. Wysłannik Allaha (*saał*) posmarował usta noworodka daktylem, wyrecytował modlitwę i nadał mu imię Abdullah. Istnieje również przekaz, że dzięki modlitwie Proroka (*saał*) Abdullah miał siedmioro lub dziewięcioro dzieci i wszyscy potomkowie byli *hafizami* (znającymi Koran na pamięć) (Buchari, *Dżanaiz,*s. 42; *Akika,* s. 1; Muslim, *Adab,* s. 23; *Fadailus sahaba,* s. 107*).*

Na jakie szczegóły w relacjach z mężem powinna zwracać uwagę pobożna żona, aby zachować harmonię w rodzinie?

Przede wszystkim nie powinna zaniedbywać męża i umieszczać go na drugim planie po reszcie rodziny. Jest to sprzeczne z zadaniem kobiety, a ponadto żaden normalny mężczyzna nie będzie tolerował takiego traktowania siebie.

Aby usatysfakcjonować jakąś osobę, należy ją dobrze poznać. Dlatego kobieta powinna dobrze rozeznać się w specyfice charakteru, nawykach, smakach oraz upodobaniach swojego męża i starać się uwzględniać je w każdej sytuacji. Mężczyzna również musi zrobić to samo. W przeciwnym razie **przywiązanie, wspólne interesy i wzajemne zrozumienie** między małżonkami znikną, co doprowadzi do separacji. Najtrudniejszym czasem ku temu

jest starość. Jeśli małżonkowie przez całe wspólne życie nie starali się wzajemnie zrozumieć, to pod koniec życia czeka ich smutna samotność, tęsknota i żal za straconym czasem.

Żona powinna wspierać chwalebne działania męża, a także okazywać szacunek jego bliskim, co jeszcze bardziej wzmocni ich związek.

Życie jest pełne niespodzianek. Dlatego w trudnych momentach żona zawsze powinna wspierać męża i starać się złagodzić jego zmartwienia. Mądrość ludowa głosi:

Żeby zasłużyć na koronę na głowie, bądź dywanem, po którym przejdzie czterdzieści par nóg.

Ileż to wypowiedziano podobnych aforyzmów! Jeśli chcemy uzyskać z nich pożytek, musimy zachowywać się tak, jak opisano to słowami: „Jeśli twoje usta będą krwawić, powiedz wówczas, że piłeś czerwony syrop", lub, jak to się mówi, złamana ręka powinna pozostać w rękawie.

W ten sposób panna młoda wchodzi do rodziny w sukni ślubnej, napełniającej ją radością, i odchodzi z rodziny w wieczną podróż w białym, nieskazitelnym całunie. Tak więc i nasz ukochany Prorok (*saał*) przez całe życie pamiętał o cierpliwości, wrażliwości i oddaniu swojej błogosławionej żony, matki prawowiernych, Chadidży (*ra*), i zawsze wspominał ją z wdzięcznością.

Aby być kochanym, trzeba samemu kochać, aby być szanowanym, trzeba szanować innych. Musimy nauczyć się ofiarności i poświęcenia, aby w zamian otrzymać szacunek i życzliwość. W rodzinie inicjatorką tego wszystkiego powinna być kobieta. Bez wątpienia mądra kobieta sama zasłuży na miłość męża i zbuduje swoje rodzinne szczęście. W jednym z *hadisów* powiedziano:

Jeśli jakaś kobieta zmarła, a jej mąż był z niej zadowolony, to ona wejdzie do Raju (Tirmizi, *Rada*, s. 10; patrz także Ibn Madża, *Nikah*, s. 4).

Przytoczony *hadis* porusza kwestię zarówno pozycji mężczyzny w rodzinie, jak i moralności kobiety, a także informuje o nagrodzie, którą otrzyma prawa żona.

Mężczyzna, który utrzymuje rodzinę, musi zwracać uwagę na to, aby zarobione środki były *halal* (dozwolone), i w żadnym wypadku nie powinien dostarczać swoim dzieciom i małżonce pieniędzy zdobytych nieuczciwie.

W innym *hadisie* jest powiedziane:

Wielkość człowieka – to jego wiara, ofiarność i godność – to rozum, a piękno jego płci ukryte jest w moralności.

Pobożna żona, poza miłością do męża, powinna starać się o względy jego krewnych i przyjaciół, czym sprawi zadowolenie małżonkowi. Jest jednak pewien warunek: wszystko to nie powinno wykraczać poza normy dozwolone przez *szariat*. Kobieta, przebywająca sama w domu, nie może zaprosić do domu męskich krewnych[2], aby nie splamić swego honoru. Ona jest jak śnieżnobiałe ubranie, na którym widać nawet najmniejszą plamkę. Nasz Prorok (*saał*) zawsze się starał unikać sytuacji budzących wątpliwości, dlatego mówił: *Unikajcie podejrzanych miejsc!*

Pewnej nocy Wysłannik Allaha (*saał*) szedł ulicą z jedną ze swoich żon i spotkał dwóch towarzyszy spośród *ansarów*. Przedstawił im swoją towarzyszkę: „To Sofija, córka Hujeja". *Ansarowie* wykrzyknęli: „Święty Boże, o Wysłanniku!", dając tym samym znać, że Prorok (*saał*) nie jest zobowiązany usprawiedliwiać się przed nimi.

Na te słowa Wysłannik (*saał*) odpowiedział:

Szatan buzuje w ciele człowieka jak krew. Obawiam się, że może

2. Chodzi o takich mężczyzn, z którymi małżeństwo nie jest zakazane, np. kuzynów.

zasiać w waszych sercach zło[3] (Buchari, *I'tikaf,* s. 11; Muslim, *Salam*, s. 23–25).

Dlatego Prorok Muhammad (*saał*) ostrzegał ludzi, aby nie dawali powodów do domysłów i podejrzeń.

Żona jest zobowiązana do pomocy mężowi we wszystkich jego dobrych czynach, aby zawsze mógł znaleźć w niej pocieszenie i umocnić swoją miłość. Jak wiadomo, dobro mnoży się, a kłopoty zmniejszają, jeśli dzielimy się nimi z innymi. Jeżeli przed zawarciem małżeństwa każdy z małżonków prowadził odrębne życie, to po ślubie mają wspólną rodzinę i los. I jeśli jedno z nich się potknie, to serce drugiego będzie podporą, dzięki której się podniesie.

Kobieta powinna zwracać uwagę na to, jak traktuje ją mąż, a jeśli są momenty kontrowersyjne, musi dołożyć wszelkich starań, aby nie przerodziły się w wielką kłótnię. Długo trwające i poważne nieporozumienia powodują nieodwracalne szkody w miłości i zrozumieniu w rodzinie. W takich sytuacjach żona powinna odnosić się do męża z cierpliwością i spokojem. W końcu mężczyzna zda sobie sprawę ze swojego błędu i wstydząc się tego, co zrobił, otoczy żonę większym szacunkiem. W przeciwnym razie, jeśli mąż nadal będzie odnosić się do niej niesprawiedliwie, szatan zasieje w ich ochłodzone serca ziarna wrogości i niezgody.

Oboje małżonkowie powinni również zwracać uwagę na takie okoliczności, jak nadmierna wzajemna zazdrość i nieufność, a także brak zaufania do siebie, które najczęściej ogarnia człowieka. Jeśli z tego powodu są jakieś nieporozumienia między małżonkami, to zanim obwinią się nawzajem, powinni wyjaśnić problem drogą pokojową, poprzez rozmowę. W przeciwnym razie może to przerodzić się w zaciekły spór.

3. Znaczy to, że Wysłannik Boga (*saał*) niepokoił się, aby towarzysze nie popadli w niewiarę, myśląc o nim źle z powodu tego, że zobaczyli go z kobietą.

Niektóre wydarzenia następują z powodu zapomnienia lub błędów ludzkich, a także dlatego, że nie jesteśmy w stanie usłyszeć swego wewnętrznego głosu. Jeśli żona zauważy, że jej mąż jest zagubiony i potrzebuje wsparcia, musi sprawić, by poczuł, że może jej zaufać i liczyć na jej pomoc. Kobieta jest zobowiązana do dotrzymywania tajemnic męża. Nie powinniśmy zapominać, że małżonkowie uzupełniają się nawzajem i nawet błogosławione żony naszego Proroka (*saał*), matki prawowiernych, niekiedy pomagały mu radą. Na przykład podczas podpisywania porozumienia w Hudajbijji, kiedy Wysłannik Allaha (*saał*) wydał rozkaz *ashabom*, którzy odmówili wykonania go, gdyż nie zgadzali się z niektórymi punktami tego paktu. Prorok (*saał*) z tego powodu był bardzo zdenerwowany. W tym czasie obok Proroka (*saał*) znajdowała się jedna z jego błogosławionych żon, matka prawowiernych, Umm Salama, która pocieszyła go i doradziła, aby jako pierwszy wykonał swoje polecenie. Błogosławiona małżonka wiedziała, że jeśli Prorok Muhammad (*saał*) nie ostrzyże włosów i nie zdejmie *ihramu*, to istnieje duże prawdopodobieństwo, że jego towarzysze nie pójdą za jego przykładem. Ponieważ nie rozumieli dokładnie, czego chciał Wysłannik (*saał*), oczekiwali, że zmieni zdanie. W końcu Prorok Muhammad (*saał*), idąc za radą matki prawowiernych Umm Salamy (*ra*), ściął włosy i zdjął *ihram*, a dopiero wtedy *ashabowie* poszli za jego przykładem. Tak udało się uniknąć tragicznych konsekwencji tego incydentu. I jeszcze jedna matka prawowiernych, Chadidża (*ra*), podczas pierwszego objawienia Proroka Muhammada (*saał*) pocieszała go i dzieliła z nim smutek i przeżycia, a także otrzymała zgodę Wysłannika (*saał*), aby być jego pomocnikiem podczas spotkania z Waraką ibn Naufalem.

W historii islamu wydarzył się jeden podobny przypadek, który dotyczył Omara (*ra*). Pewnego razu przyszły do niego muzułmańskie kobiety z prośbą o zwiększenie *mahru*. Jednak Omar, wręcz przeciwnie, chciał jego ograniczenia, ponieważ zwiększe-

nie skomplikowałoby zawarcie małżeństwa. W tym czasie kobieta stojąca z tyłu sprzeciwiła się, wypowiadając ajat ze Świętego Koranu (sura *Kobiety,* 4:20). Wtedy Omar, zdając sobie sprawę z popełnionego błędu, powiedział:

„Kobieta ma rację, a ja się myliłem" (Ali al-Muttaki, t. XVI, s. 536–537/45796).

Jest jeszcze inny ważny temat, który należy poruszyć. Kobieta powinna wystrzegać się dumy, nawet jeśli jej rady udzielone mężowi okazały się słuszne. Taktowna żona nie powinna przekraczać ram szacunku do męża, nie wypada jej okazywać mu nieufności lub udzielać pouczeń, których mężczyźni nie lubią. Jednym słowem, pobożna żona wie, jak wykorzystać mądrość daną jej przez Boga.

Kobieta musi opanować sztukę zdobywania serca mężczyzny. W historii ludzkości jest wiele tego przykładów. Niektóre żony padyszachów, podbijając ich serca, w pełni dzieliły z nimi władzę. Ile to meczetów i organizacji charytatywnych dzięki temu powstało! Przecież istnieją one także w naszych czasach, dlatego zawsze z wdzięcznością wspominamy te prawe kobiety.

Kobieta, która krytykuje i poucza męża w obecności osób postronnych, narusza tym samym zasady islamu. Niezależnie od tego, ile błędów popełnił mężczyzna, nie powinna ujawniać jego wad, wprawiając go w zakłopotanie. To dotyczy również mężczyzn. Przecież powiedziano w Świętym Koranie: **One są okryciem dla was i wy jesteście okryciem dla nich** (sura *Krowa*, 2:187).

Niedopuszczalne jest także, aby żona, przeciwstawiając wadom męża, chwaliła w jego obecności innego mężczyznę. Kobiecie nie przystoi narzekać na męża nawet przy swoich rodzicach, aby nie stawiać go w niezręcznej sytuacji. Małżonkowie powinni rozwiązywać swoje problemy między sobą, zamiast czynić je własnością innych.

Jak widzimy, w niektórych rodzinach niezdolność do wzajemnego uszczęśliwiania jest bezpośrednio związana z brakiem szacunku małżonków do siebie. Partnerzy mogą być dla siebie przewodnikami zarówno do Raju, jak i do Piekła. Jeśli bogobojna kobieta dba o swoją pobożność i spełnia wszystkie życzenia swojego męża, na które zezwala *szariat*, wówczas trafi do Raju.

Co powiedział Prorok Muhammad (saał) o prawych kobietach?

Wysłannik Allaha (*saał*) powiedział:

Przede wszystkim prawemu wiernemu, poza bogobojnością, przynosi szczęście i dobro jego pobożna żona. Taka żona okazuje mu posłuszeństwo, a on, patrząc na nią, czuje się szczęśliwy. Ona pomaga mu nie naruszać przysięgi, którą wspólnie złożyli. Pod nieobecność pana domu żona chroni zarówno swoją godność, jak i majątek małżonka (Ibn Madża, *Nikah*, 5/1857).

Dobra kobieta to taka, która okazuje posłuszeństwo mężowi i miłosierdzie swoim dzieciom.

Ten świat jest miejscem dóbr do tymczasowego korzystania. Największym z nich jest pobożna żona (Muslim, *Rada,* 64; Nasai, *Nikah,* 15; Ibn Madża, *Nikah,* 5).

Sauban (*ra*) przekazał:

Kiedy został objawiony ajat Świętego Koranu: **A tym, którzy zbierają złoto i srebro i nie rozdają tego na drodze Boga, przekaż wieść o karze bolesnej** (sura *Skrucha,* 9:34), Wysłannik (*saał*) był z nami w drodze. Ktoś powiedział o tym wersecie: „Ajaty o złocie i srebrze już zostały objawione, teraz nie będziemy oszczędzać, a wydamy wszystko na drodze Allaha. Gdybyśmy wiedzieli, który towar jest bardziej błogosławiony, kupilibyśmy go". Na to Wysłannik (*saał*) rzekł:

Najcenniejszą rzeczą, jaką posiadacie, jest język, który wychwala Wszechmogącego, wdzięczne serce i bogobojna żona, która wspiera męża w wypełnianiu wiary (Tirmizi, *Tafsir,* 9/9).

Każdy z nas w swoim czasie zetknął się z problemami ekonomicznymi. Na co należy zwrócić uwagę w rodzinie, aby zachować jej dobrobyt i szczęście oraz uchronić ją przed trudnościami materialnymi?

Przede wszystkim ludzie muszą nauczyć się panować nad swoim *nafsem* i nie dokonywać niepotrzebnych wydatków, które zarówno pomniejszają budżet rodzinny, jak też stają się ciężarem ponad siły, jaki spada na głowę rodziny. To może być powodem kryzysu w rodzinie. Obecnie, w związku z powszechną dystrybucją pożyczek bankowych, wiele rodzin uzależniło się finansowo od banków, nieostrożnie korzystając z ich usług. Ile rodzin już się rozpadło i rozpada z tego powodu! Dlatego i mąż, i żona powinni unikać zbędnych wydatków, nawet jeśli rodzina jest w doskonałej sytuacji finansowej. Nie daj Boże, nadejdzie dzień, w którym trzeba będzie żałować zmarnowanych funduszy. Jeden z wersetów Świętego Koranu opisuje:

I dawaj krewnemu, co mu się należny, i ubogiemu, i podróżnemu, ale nie trwoń rozrzutnie. Zaprawdę, rozrzutnicy są braćmi szatanów, a szatan jest niewdzięczny wobec swego Pana (sura *Podróż nocna*, 17:26–27).

Jeśli mamy nadmiar jedzenia lub odzieży, należy podzielić się nim z potrzebującymi, a ich modlitwy wdzięczności sprawią, że rodzina stanie się jeszcze bardziej zamożna i błogosławiona. I zawsze trzeba pamiętać, że i my możemy znaleźć się w takiej samej sytuacji.

Za normę jałmużny powinien służyć ajat ze Świętego Koranu:

Nie osiągniecie pobożności, dopóki nie zaczniecie rozdawać z tego, co kochacie (sura *Rodzina Imrana,* 3:92).

Ubrania, przeznaczone na cele charytatywne, powinny być miłe dla naszych oczu i drogie naszym sercom. Jeden z *hadisów* mówi:

Jałmużna najpierw wpada w ręce Boga, a potem w ręce potrzebujących.

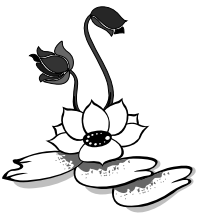
Dotyczy to zwłaszcza kobiety, ponieważ jednym z jej obowiązków w rodzinie jest gospodarne wydatkowanie pieniędzy zarobionych przez męża. Jeśli żona dobrze się troszczy i mądrze gospodaruje jedzeniem, to nawet w rodzinie o niskich dochodach zawsze będzie dobrobyt i spokój. Dlatego kobieta powinna przestrzegać pewnych zasad: rozpoczynać przygotowywanie jedzenia od *dua,* oszczędnie gospodarować produktami żywnościowymi, pilnować budżetu rodzinnego. Jedną z przyczyn spadku zamożności w rodzinie jest nieprzywiązywanie wagi do powyższych zaleceń. Ile ton chleba każdego dnia trafia na śmietnik! Jednak gospodarna żona powinna zadbać nie tylko o rozsądne spożycie pieczywa, ale także wziąć pod uwagę inne wydatki w rodzinie. Tylko ona może zapobiec psuciu się zbędnych, niewykorzystanych produktów.

W dawnych czasach kobiety były niezwykle sprawne w szyciu i naprawianiu odzieży, unikając w ten sposób niepotrzebnych wydatków w rodzinie. Dzisiaj wielu z nas przy najmniejszej dziurce w ubraniu wymienia ją na nowe. To tylko jeden z wielu przykładów marnotrawstwa.

O obowiązkach kobiet w dobrze funkcjonującej rodzinie nasi przodkowie mówili następująco:

Gniazdo wije ptak-samica.

Świętym obowiązkiem każdej kobiety jest przekształcenie swojej rodziny w cząstkę raju poprzez rozważne postępowanie i wypełnianie podstawowych obowiązków. Mężczyzna również musi chronić swoje rodzinne ognisko i je pielęgnować.

Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne z punktu widzenia mężczyzny

Wychowanie religijne i moralne
żony i dzieci, które przyniosłoby szczęście
w tym i wiecznym świecie, jest świętym
obowiązkiem każdego mężczyzny.

Na jakie aspekty życia rodzinnego powinien zwracać uwagę mężczyzna?

Siła fundamentu każdej rodziny zależy od prawości głowy rodziny. Prawym mężem jest ten, który doskonale radzi sobie ze swoimi obowiązkami: utrzymaniem rodziny i jej wychowaniem. W tym celu mężczyzna musi być człowiekiem mądrym, uważnym, doświadczonym, zdolnym i co najważniejsze – głęboko wierzącym, o wysokim morale.

Co powinien zrobić mężczyzna dla swojej rodziny?

Mężczyzna, który zdecydował się założyć rodzinę, musi przede wszystkim jasno zrozumieć, że musi utrzymywać ją ze środków uczciwie zarobionych. Bóg Wszechmogący powierzył mężowi obowiązek zabezpieczenia rodziny i z tego powodu zwiększył jego udział w spadku. Dlatego, jeśli mężczyzna ma już źródło dochodu, jest to zachęta do założenia rodziny. A człowiek, który nie jest w stanie sam się wyżywić, nie powinien wprowadzać innych w błąd. Jeśli ktoś ma niewielkie zasoby, ale jego wiara jest silna, wówczas Bóg pomoże mu w zawarciu małżeństwa. Najwyższy stworzył bowiem małżeństwo po to, aby okazać swoje miłosierdzie. Powiedziano w Koranie:

Żeńcie tych spośród was, którzy są samotni, jak również ludzi prawych spośród waszych niewolników i niewolnic. Jeśli są biedni, to Bóg ich wzbogaci ze Swojej łaski. Zaprawdę, Bóg jest Ogarniający, Wiedzący (sura *Światło*, 24:32).

Z powyższego ajatu wynika, że majętni mężczyźni powinni najpierw żenić się sami, a następnie pomóc tym, którzy nie

mają takiej możliwości. Jest to obowiązek muzułmańskiego społeczeństwa, brama do bezgranicznych łask, gdyż małżeństwo przyczynia się do ochrony przyzwoitości społeczeństwa i jego poszczególnych członków.

Przyzwoitość oznacza godność człowieka, która odróżnia go od zwierzęcia.

Niewątpliwie Bóg obdarzył ludzi inteligencją, siłą, zdolnościami i innymi cechami w nierównym stopniu, co stało się przyczyną pojawienia się różnych zawodów i rzemiosł. Społeczeństwo potrzebuje określonych zawodów, a co za tym idzie specjalistów, takich jak rzeźnik, dozorca, lekarz, nauczyciel itp. Każdy jednak powinien dążyć do stworzenia rodziny zgodnie ze swoimi możliwościami. Przy zakładaniu rodziny ważne jest uwzględnienie pozycji społecznej obu stron, co oznacza nie tylko status materialny osoby, ale także jej wiedzę, doświadczenie i tradycje. Zapobiegnie to pojawianiu się nieporozumień między małżonkami oraz ułatwi ich harmonijne współżycie. Na przykład mężczyzna, który nie osiągnął wewnętrznej harmonii, nie będzie w stanie współistnieć z żoną i przyczyni się do jej rozczarowania. Uniknąć tego można wyłącznie dzięki silnej, wzajemnej miłości, ale bywa to zazwyczaj wyjątkiem. Dlatego jedną z ważnych zasad tworzenia udanej rodziny jest podobieństwo obojga partnerów.

Oznacza to, że wzajemne zrozumienie między małżonkami jest możliwe tylko wtedy, gdy ich pragnienia i cele są zbieżne.

Z drugiej strony sytuacja finansowa rodziny zależy od zarobków mężczyzny. Z tego powodu prośby żony i dzieci nie powinny przekraczać dochodów i możliwości głowy rodziny. Mężczyzna jest zobowiązany zapewnić swojej rodzinie **mieszkanie, odzież i wyżywienie**.

Jeśli istnieje taka możliwość, to mieszkanie koniecznie należy wybierać w dobrej okolicy, w sąsiedztwie przyzwoitych ludzi,

aby wszyscy członkowie rodziny czuli się komfortowo. Mieszkanie może być własne lub wynajmowane. Jeśli człowiek nie wykorzystał możliwości wyboru domu, jaką dał mu Najwyższy, postąpił nieuczciwie w stosunku do swojej rodziny. Złe otoczenie może negatywnie wpłynąć na moralność członków rodziny, a następnie doprowadzić do rozpadu małżeństwa.

Utrzymanie rodziny zależy od środków zarobionych przez mężczyznę. Dlatego nie powinien być ani leniwy, ani brać na siebie nadmierny ciężar. Obowiązkiem męża jest zapewnienie rodzinie żywności, wystarczającej do utrzymania życia na standardowym poziomie, ale bez zbędnych wydatków co, niestety, jest jednym z głównych problemów współczesności. W dzisiejszych czasach wiele osób bardzo niedbale odnosi się do swoich wydatków. Tymczasem nawet zamożny człowiek powinien unikać zbędnego wydawania pieniędzy, gdyż może to doprowadzić do ruiny finansowej.

Ilość jedzenia wystarczająca do podtrzymania życia – jest *fardem*, ilość jedzenia zaspokajająca potrzeby człowieka – nie jest grzechem, ale nadmierna ilość pożywienia – to *haram*. Bogobojni ludzie klasyfikowali marnotrawienie żywności według następujących stopni pobożności:

„Zgodnie z prawem *szariatu* spożywanie posiłku, kiedy jesteśmy już syci, jest marnotrawstwem.

Według bogobojnych jedzenie, aż do zaspokojenia uczucia głodu, jest marnotrawstwem.

W rzeczywistości marnotrawstwo żywności oznacza zapominanie o istnieniu Boga podczas jedzenia".

Głowy gospodarstw domowych powinny zachować czujność przy wyborze ulubionych przez domowników potraw i owoców. Szczególnie należy zaopiekować się tymi dziećmi (głównie

dziewczynkami), które z pewnych powodów (na przykład onieśmielenia) odmawiają jedzenia.

Przyjmując gości, należy być szczodrym, ale jednocześnie przestrzegać granic tego, na co zezwala *szariat*. Jest to zarówno charakterystyczna cecha moralności, jak i potrzeba ludzkiego honoru.

Głowa rodziny musi zapewnić swojej żonie i dzieciom co najmniej dwa komplety sezonowej odzieży. Nie jest grzechem kupowanie odświętnych strojów z przeznaczeniem na piątki, różne święta, wesela lub inne radosne wydarzenia. Umiarkowana ilość biżuterii również nie jest zabroniona. Jednak islam surowo zabrania ubierać się specjalnie na pokaz, a przy tym pysznić się i arogancko odnosić do innych ludzi.

Noszenie przez mężczyzn jedwabnych ubrań i złotej biżuterii (pierścionki, zegarki itp.) jest *haramem*, ponieważ z punktu widzenia moralności noszenie ozdób przeznaczonych dla kobiet prowadzi do pojawienia się różnych słabości. Należy również dokładnie rozważyć wybór odzieży dla dzieci. Przykładem może być zakup córkom sukienek z głębokim dekoltem lub męskich ubrań, myśląc „Niech się cieszy!". Jest to duży błąd. Z czasem noszenie takiej odzieży zamieni się w zgubny nawyk, którego pozbycie się będzie prawie niemożliwe i doprowadzi do zaburzenia wewnętrznego świata dziecka. Dlatego konieczne jest nauczenie dziewczynek noszenia *hidżabu* (nakrycie głowy i innych zabronionych części ciała), nadając temu wielkie znaczenie. W przeciwnym razie złe nawyki i szkodliwy wpływ otoczenia doprowadzą do utraty godności kobiety. Należy pamiętać, że *hidżab* jest zarówno środkiem ochrony czystości kobiety, jak i wyznacznikiem jej wspaniałości i delikatności. Osłonięta kobieta wzbudza w otoczeniu szacunek.

Na jakie cechy wychowania rodzinnego powinien zwracać uwagę mężczyzna?

Świętym obowiązkiem każdego mężczyzny jest religijne i moralne wychowanie kobiet i dzieci, które przyniesie im szczęście w tym oraz w wiecznym życiu. Święty Koran głosi:

O wy, którzy wierzycie! Strzeżcie siebie i swoje rodziny od ognia, którego paliwem są ludzie i kamienie! (sura *Zakazane*, 66:6).

Granice tego świętego obowiązku zależą od pozycji i zdolności każdego członka społeczności i dotyczą nie tylko relacji wewnątrzrodzinnych, ale też narodu jako całości. Przecież otaczające środowisko wpływa również na tworzenie stosunków rodzinnych.

Każda głowa rodziny powinna przywiązywać wielką wagę do nauczania wszystkich domowników podstaw Koranu, a także zaszczepiać miłość do czczenia Najwyższego. Z drugiej strony niezbędne jest wyjaśnienie zasad zachowania i przyzwoitości. W tym celu dzieci w wieku szkolnym trzeba zapisywać na lekcje religii, aby uczyły się podstaw Koranu. Szczególnie dotyczy to dziewcząt. Nie należy zapominać, że najdroższym spadkiem, jaki rodzice mogą zostawić swoim dzieciom, jest dziedzictwo świata wiecznego. Jakże szczęśliwi są ci ojcowie i matki, którzy wpajają swoim dzieciom miłość do Świętego Koranu i przygotowują ich do bycia *hafizami* (znającymi Koran na pamięć)! W jednym z *hadisów* jest przekazane:

W Dzień Sądu na głowy rodziców tych, którzy recytują Koran i przestrzegają jego zasad, będzie nałożona taka korona, że jej blask będzie silniejszy niż światło słońca, oświetlające domy. Zastanówcie się, jaką nagrodę otrzyma człowiek recytujący Koran! (Abu Dawud, *Łitr*, 14).

Dzisiaj tysiące placówek oświatowych walczą o poprawę jakości nauczania języków obcych, przeznaczając na ten cel znaczne kwoty. I smutno jest obserwować, jak lekceważy się naukę podstaw Koranu, tym samym pozbawiając nasze dzieci świętego słowa i jego cudownej mocy. Przecież najważniejszym osiągnięciem jest wychowanie takiego błogosławionego młodego pokolenia, które będzie się modlić za zbawienie naszych dusz.

Dzieci muszą być wychowywane w warunkach dobrobytu i rozwoju, na przykładach z życia naszych proroków. Należy umacniać ich wiarę, chroniąc w ten sposób od wstydu i niewiary. Dlatego wraz z nauką Koranu należy zwracać uwagę na prawe życie Proroka Muhammada (*saał*), gdyż jego wyjątkowa droga życiowa jest najlepszą interpretacją Świętej Księgi muzułmanów. Aby zgłębić *sunnę* Wysłannika Allaha (*saał*), konieczne jest wzięcie przykładu z jego stylu życia i najwyższej moralności.

W wyniku niedbałego wykonywania obowiązków rodzicielskich i niewystarczającego moralnego wychowania, nasze dzieci, blask naszych oczu, ulegną wpływowi mediów, które propagują materialne wartości tego świata. Popularni bohaterowie reklam i programów telewizyjnych staną się dla nich wzorcem, a rodziców czeka nieszczęśliwy los sługi, spełniającego wszystkie ich życzenia. Internet, telewizja i inne media, przy ich niewłaściwym użytkowaniu, kryją w sobie wielkie zagrożenie dla dzieci, które jeszcze nie są przygotowane do dorosłego życia. Jest to sygnał przyszłych cierpień tych rodziców, którzy nie lękają się tak przejmującego obrazu. Rozważmy elementarny przykład, kiedy muzułmańskie dziecko bierze przykład z popularnych artystów i sportowców, znając na pamięć ich biografie i starając się we wszystkim ich naśladować. Jednocześnie takie dziecko nie potrafi wymienić nawet imion proroków, przewodników do prawego i szczęśliwego życia, i nie ma pojęcia o ich wysokiej moralności

oraz roli w historii islamu. Oznacza to, że dzieci wychowują się pod wpływem zupełnie obcych osób, a nie własnych rodziców, którzy zwracają uwagę tylko na materialną stronę życia, zapominając o duchowej. W rezultacie rodzice zbierają gorzkie owoce, zaś laury trafiają do obcych ludzi, którzy już odnieśli zwycięstwo w dziedzinie kultury i oświaty, a teraz mogą całkowicie przejąć kontrolę nad dziećmi. Dlatego wychowując nasze dzieci w warunkach bezlitosnych wojen kulturowych i kontrowersji edukacyjnych, powinniśmy zdobywać ich serca i uczyć szacunku do rodziców i zachowania swojej godności.

W islamie funkcjonują pewne zasady dotyczące ubioru. Jednym z nich jest zakaz noszenia obcisłej odzieży. Pewnego razu Prorok Muhammad (*saał*) zobaczył młodszą siostrę swojej pobożnej żony, Aiszy (*ra*), która miała na sobie przeźroczystą sukienkę. Odwrócił się od niej i powiedział:

O Asmo! Pełnoletnia kobieta nie powinna odkrywać miejsc innych niż te (i wskazał na twarz i dłonie) (Abu Dawud, *Libas*, 31).

Ta cecha jest jedną z podstawowych praw *szariatu*, które zostało stworzone w celu zapobiegania działaniom naruszającym honor i godność kobiet. Dlatego zarówno mężczyźni, jak i kobiety powinni bardzo przestrzegać zasad przyzwoitości, aby, nie daj Boże, nie splamić dobrego imienia kobiety.

Z drugiej strony należy przydzielać niepełnoletnim chłopcom i dziewczętom oddzielne pokoje, zwracając tym samym uwagę na ich duchowe dojrzewanie i kształtowanie osobowości.

Jaka odpowiedzialność w kwestii utrzymania rodziny spoczywa na mężczyźnie?

Mężczyzna powinien chronić swoją rodzinę przed wszelkiego rodzaju niebezpieczeństwami, takimi jak wątpliwi przyjaciele

i znajomi, niebezpieczne spacery, programy radiowe i telewizyjne, małowartościowe książki i publikacje, które mają zły wpływ na wartości duchowe i moralne członków rodziny.

Jednym słowem, mężczyzna ponosi pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo wewnętrznych i zewnętrznych granic rodziny.

Jakie inne przymioty powinien mieć mężczyzna, aby należycie spełniać rolę głowy rodziny?

Mężczyzna zobowiązany jest do przestrzegania norm religijnych, starając się nie dopuszczać do tego, aby mężczyźni i kobiety przebywali w tym samym pomieszczeniu, jeśli nie ma takiej konieczności. Gdy musi pracować w takich warunkach, to powinien kontrolować swoje gesty i spojrzenia i nie naruszać granic dozwolonych przez *szariat*. Jeśli mężczyzna sam jest pracodawcą, wówczas musi stworzyć takie warunki pracy, aby jego pracownicy i pracownice jak najmniej komunikowali się ze sobą, unikając w ten sposób popełnienia możliwych błędów. Właściciel firmy, aby nie ulegać pokusie, również nie powinien być sam na sam z pracownikami płci przeciwnej (np. sekretarka itp.). Niestety, w dzisiejszych czasach takie błędy są często przyczyną rozpadu rodzin.

Inteligentny i czujny mężczyzna zostawia swoje zdolności komercyjne za progiem domu, a w pracy nie daje upustu swoim uczuciom.

W relacjach ze swoimi domownikami mężczyzna powinien wybaczać im błędy i urazy i traktować ich miłosiernie i łagodnie. Zobowiązany jest do utrzymywania w tajemnicy wszystkich sekretów żony i jej słabych stron.

Jednak głowa rodziny musi z najwyższą surowością traktować poczynania domowników sprzeczne z naszą religią i na wszelkie możliwe sposoby walczyć z lenistwem i nieuctwem w sprawach dotyczących islamu. Mężczyzna powinien być wymagający w sprawie rozwiązania problemu braku wiedzy i praktyki religijnej swojej żony i dzieci. W tym celu musi sam dołożyć wszelkich starań, a także skorzystać z doświadczenia i wiedzy godnych zaufania mentorów. Wszystko to dotyczy obowiązków głowy rodziny.

Mężczyzna powinien zwracać do swoich bliskich tylko z czułością i starać się nie okazywać im złego nastroju. Prorok Muhammad (*saał*) powiedział:

Najlepszym z was jest ten, który dobrze traktuje swoją żonę (Tirmizi, *Rada*, 11; zob. także Abu Dawud, *Sunna*, 15; Ibn Madża, *Nikah*, 50).

W sprawach rodzinnych mąż powinien konsultować się z żoną i nie obciążać jej więcej, niż może wytrzymać, a także starać się pomagać w wychowywaniu dzieci. Ponieważ kobiecie jest bardzo trudno samej radzić sobie z dziećmi i pracami domowymi, jeśli więc mężczyzna podzieli z nią ten wielki ciężar, to tylko poprawi ich małżeńskie relacje.

Mężczyzna musi wykonywać *dua* w intencji swojej żony.

Mąż nie powinien wyjeżdżać w dalekie podróże bez uprzedzania o tym żony. Nie wypada mu przyprowadzać do domu nieznajomych i nieproszonych gości. Zabronione jest również zmuszanie żony do przyjmowania gości płci męskiej, odpowiadających wiekiem i pozycją jej mężowi. Głowa rodziny musi chronić swoich najbliższych przed utrzymywaniem kontaktów z niegodnymi ludźmi.

Jakie trudności mogą napotkać głowę rodziny podczas wypełniania swoich obowiązków?

Islam całkowicie powierzył rodzinę mężczyźnie i obdarzył go wyższością, aby zaspokajał materialne i duchowe potrzeby wszystkich jej członków. Dlatego rola głowy rodziny według prawa należy do mężczyzny.

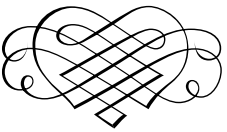
Ojciec jest słońcem na firmamencie szczęścia, matka – srebrnym księżycem utkanym z nici prawości, a dzieci – perłowymi gwiazdami rozsianymi na niebie dobrego wychowania.

Ojciec, który całą swoją wiedzę, doświadczenie, inteligencję i siły poświęcił dla dobra rodziny, sam jest oczywiście także godny miłości i szacunku. Dlatego islam kategorycznie zabrania lekceważącego odnoszenia się żony i dzieci do głowy rodziny.

Z tego powodu Prorok Muhammad (*saał*) oznajmił:

Zadowolenie Pana z zadowolenia rodziców i gniew Pana z gniewu rodziców (Tirmizi, *Birr*, 3).

Wszyscy członkowie rodziny mają obowiązek traktować głowę rodziny z szacunkiem i posłuszeństwem, ponieważ może nadejść smutny dzień, kiedy stracą męża i ojca i poczują straszną gorycz jego odejścia. Dlatego domownicy powinni cenić i darzyć respektem ojca rodziny za życia, zabiegać o jego błogosławieństwo i spełniać wszystkie jego życzenia dozwolone przez *szariat*.

Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne zarówno z punktu widzenia mężczyzny, jak i kobiety

Najlepszymi rodzicami są ci, którzy przygotowują siebie i swoje dzieci do służenia Bogu.

Mężczyzna i kobieta, zakładając rodzinę,
składają sobie przysięgę,
że będą wspólnie dzielić i radości, i smutki.
Na jakie aspekty powinni przede wszystkim
zwrócić uwagę oboje małżonków?

W tej kwestii należy wziąć pod uwagę dwie okoliczności:

– Dzielenie się szczęściem i radością,

– Dzielenie się ciężarami i trudnościami życiowymi.

Małżonkowie powinni się wspierać zarówno emocjonalnie, jak i fizycznie we wszystkich życiowych sytuacjach. Obie strony, niczym dwie obmywające się nawzajem ręce, zobowiązane są wspólnie dzielić radości i smutki oraz pomagać sobie i pocieszać się w trudnych momentach życia.

Życie nie jest przecież usłane różami, mogą być w nim wzloty, upadki, czarne chmury, zawirowania i inne burze. Przyszłość jest pełna niespodzianek. Los stanowi wielką tajemnicę Wszechmocnego, dlatego pierwszym źródłem siły i wsparcia jest wiara w Boga. Dopiero wtedy następuje wzajemna pomoc małżonków. Należy zauważyć, że jeśli osoba, znajdująca się w beznadziejnej sytuacji, nie może znaleźć wsparcia ze strony rodziny, wówczas może ulec jeszcze większemu wewnętrznemu załamaniu. Jeśli jednak człowieka otaczają duchowo silni i empatyczni ludzie, to problemy, jakich doświadcza, dzięki wzajemnemu zrozumieniu i miłości bliskich zostaną z łatwością przezwyciężone.

Siła rodziny i jej duchowe doskonalenie zależą również od wzajemnej akceptacji wszystkich jej członków, co jest najważniejszym warunkiem budowania udanych relacji. Wielki muzułmański uczony Dżalaluddin Maulana Rumi (*rahimahullaah,* miłosierdzie Boga z nim, *r*) powiedział:

Róża ma tak przyjemny zapach dzięki temu, że dobrze sobie radzi z cierniami. Posłuchaj, co o tym mówi róża: „Dlaczego miałabym się smucić i martwić z powodu sąsiedztwa z cierniami? Wszak osiągnęłam szczęście dzięki temu, że potrafiłam dostosować się do nieznośnego charakteru cierni. W rezultacie dałam światu piękno i przyjemne zapachy".

Ta róża także nam przekazuje:

I ty tak postępuj!

Co należy wziąć pod uwagę, aby stworzyć silną i zdrową rodzinę?

Przede wszystkim szczęście rodzinne można osiągnąć tylko dzięki wspólnym wysiłkom obojga małżonków. Podstawą tego są:

1. Ugodowość,
2. Wyrozumiałość,
3. Poświęcenie.

Aby stworzyć szczęśliwą rodzinę potrzebne są również takie cechy, jak dobre maniery, przenikliwość, zaufanie i, oczywiście, wzajemne uczucia.

Jak mówili nasi przodkowie, aby dobrze się ze sobą dogadywać, trzeba mieć takie cechy, jak:

1. Religijność,
2. Dobre maniery,
3. Miłość,
4. Miłosierdzie,
5. Lojalność.

Przymioty te muszą posiadać zarówno mężczyzna, jak i kobieta, a ich ujawnianie powinno z reguły wzrastać w okresach niekorzystnych dla rodziny.

Jak wiadomo, religijne i przyzwoite rodziny stanowią podstawę pomyślności społeczeństwa. Rodziny, w których przestrzegane są prawa religijne i moralne, dają ludziom szczęście w tym oraz w wiecznym życiu. I odwrotnie, utrata wartości religijnych i etycznych przez poszczególnych członków rodziny prowadzi do zniszczenia społeczeństwa jako całości. Dlatego w tej kwestii konieczne jest prawidłowe zrozumienie ważności religii. Człowiek nie może być jednocześnie i religijny, i grubiański albo nietaktowny, ponieważ osoba prawdziwie wierząca wyróżnia się zachowaniem, bystrością i schludnością. To oznacza dobre wychowanie, dobre wychowanie i jeszcze raz dobre wychowanie.

Jeśli chodzi o **miłość** – jest to zaczyn i pożywienie dla każdego domowego ogniska. Te rodziny, w których brakuje miłości, czeka rozpad. Miłość oczywiście musi być wzajemna, ponieważ, jak dwa połączone ze sobą naczynia, prowadzi do interakcji między obiema stronami. Im silniejsza jest miłość, tym słowa i czyny stają się bardziej wyszukane, a dobre maniery i pomysłowość małżonków są zabarwione wzajemnym szacunkiem. Z pewnością miłość nie powinna przechodzić w rozwiązłość. Małżonkowie muszą przestrzegać określonych zasad przyzwoitości. W miłości, smutku i innych podobnych do nich uczuciach powinien być zachowany umiar. Podobnie jak nadmierne uczucia mogą przynieść szkodę ukochanym osobom, również brak miłości zmusi ich do szukania pocieszenia na boku.

Perfidne przejawy miłości, na przykład chorobliwa zazdrość i przemoc, są przyczyną kłopotów małżonków i rujnują rodzinę.

Miłosierdzie również powinno cechować się umiarem i wymaga troski. Nadmiar współczucia czyni człowieka bezradnym, zamienia nawet największe przewinienia i wady w wyimaginowane wartości. Wtedy nie jest to już miłosierdzie, lecz psychiczna słabość. Z drugiej strony brak współczucia sprawia, że serce staje się bezduszne i zmusza człowieka do przemocy i agresji. Wyważone miłosierdzie przynosi rodzinie tylko szczęście. Najbardziej miłosierni rodzice wstają i budzą swoje dzieci na poranną modlitwę, czynią wszystko, aby zasłużyć na błogosławieństwo wiecznego świata.

Lojalność także wymaga wzajemnej troski małżonków. Samo znaczenie słowa „lojalność" implikuje uczciwość, w tym przypadku uczciwość w słowach i czynach. Nie ma wątpliwości, że do utrzymania udanego małżeństwa niezbędne są relacje oparte na uczciwości. Innymi słowy, mężczyzna i kobieta muszą być sobie oddani i nie dopuszczać nawet prawdopodobieństwa relacji z innymi ani w myślach, ani w czynach. Jest to najważniejszy warunek szczęścia rodziny. Aby uniknąć takich pokus, konieczne jest przestrzeganie praw *szariatu*, zwłaszcza tych, które dotyczą relacji z obcymi mężczyznami i kobietami. Zachowanie, wywołujące podejrzliwość i narażające na plotki, narusza honor i godność człowieka oraz zagraża dobrostanowi rodziny.

Innym przejawem lojalności i przywiązania jest szacunek i dbanie o rodziców obojga małżonków. Mężczyźni i kobiety, pozostający w związku małżeńskim, powinni odnosić się do rodziców współmałżonka jak do swoich, gdyż nadejdzie taki dzień i oni sami znajdą się na ich miejscu. W przeciwnym razie podzielą los tych, do których odnoszą się te słowa naszych przodków: „Kto zwodzi, sam zostanie zwiedziony". To oznacza, że czyny, które człowiek wykonuje wobec innych, wcześniej czy później wrócą do niego jak bumerang.

Utrzymanie rodziny jest obowiązkiem mężczyzny. A czy odpowiedzialność za zarządzanie rodziną również spoczywa tylko na mężczyźnie?

Islam uczynił mężczyznę odpowiedzialnym za utrzymanie rodziny. Nie oznacza to jednak, że jest zobowiązany do spełniania wszystkich zachcianek domowników. Powinien zaspokajać tylko potrzeby dozwolone przez *szariat*. Nawet zamożna osoba nie może folgować wszystkim swoim pragnieniom. Spełnianie wszelkich kaprysów z czasem wzbudza interesowność i niezadowolenie. Egoizm osoby, kierującej się swoimi pragnieniami, ostatecznie doprowadzi nie tylko do jej zguby, ale także zagrozi całej jego rodzinie. Jednym słowem człowiek, który ma wielkie możliwości i wykorzystuje je tylko do zaspokajania swoich potrzeb, jest niczym nieokiełznany koń. Dlatego, jeśli pozwala na to sytuacja, konieczne jest odłożenie na bok wszelkich niepotrzebnych pragnień, aby przede wszystkim zastanowić się nad duchowymi potrzebami, zejść na ziemię i spróbować pomóc potrzebującym, uzyskując w ten sposób zadowolenie Boga. Nie zapominajmy, że najtrudniejszą próbą jest test za pomocą bogactwa, ponieważ jest ono silną pokusą.

Powstrzymywanie się od natychmiastowego spełniania życzeń to nie tylko metoda wychowania człowieka, ale także święta mądrość Najwyższego. Bóg czasami nie akceptuje *dua* swoich sług, niekiedy odracza ich realizację, a czasem słyszy głos modlących się. Wielkim celem Stwórcy jest to, aby Jego słudzy całkowicie pozbyli się słabości tego świata i nie nadużywali łaski naszego Pana, a także uświadomili swoją zależność od Boga. Człowiek, mając nawet tysiące problemów na głowie, nie chce opuszczać tego świata. I gdyby jeszcze wszystkie jego pragnienia były spełnione, to nigdy nie zamieniłby doczesnego życia i popełniałby kolejne, jeszcze bardziej poważne błędy. Na przykład Adam (*as*), z powodu swojej niechęci do opuszczenia Raju, popełnił błąd i zo-

stał zesłany na ziemię. Dlatego wychowując dzieci i spełniając ich życzenia oraz prośby, należy pamiętać o konsekwencjach tego dla nich samych, a przede wszystkim o Dniu Sądu.

Oczywiście nie należy od razu ograniczać niezbędnych wydatków i oszczędzać na bliskich, okazując przy tym skąpstwo. Konieczne jest znalezienie złotego środka. Mówi o tym jeden z ajatów Koranu:

I ci, którzy rozdając, nie są rozrzutni i nie skąpią, lecz trzymają się pomiędzy jednym i drugim (sura *Rozróżnienie*, 25:67).

Ten złoty środek – to równowaga życiowa, umiar. Zarówno skąpstwo, jak i marnotrawstwo są grzechami. Nawet zamożni mężczyźni i kobiety nie mają prawa marnować pieniędzy. Nikt nie może powiedzieć: „To mój majątek i wydam go, jak zechcę". Taki stan jest *amanatem* Boga, który w Dzień Sądu zapyta: „Gdzie i na co wydałeś swoje pieniądze?". Wtedy będziemy musieli dać Wszechmocnemu rozliczenie z każdego wydanego grosza. Święty Koran mówi:

I dawaj krewnemu, co mu się należny, i ubogiemu, i podróżnemu, ale nie trwoń rozrzutnie. Zaprawdę, rozrzutnicy są braćmi szatanów, a szatan jest niewdzięczny wobec swego Pana (sura *Podróż nocna,* 17:26–27).

Islam zabrania marnotrawstwa we wszystkim. Rozrzutność w rodzinie jest chorobą, wymagającą bezwzględnej terapii. I jeśli już zawładnęła duszą człowieka, to pozbawia go spokoju i wewnętrznej równowagi.

Dzisiaj rzeczą normalną stało się tak zwane szaleństwo zakupów. Człowiek nie potrafi być zadowolony z tego, co ma, a stara się zdobyć jeszcze więcej. Wymiana odzieży, telefonów, samochodów i tego rodzaju rzeczy, pogoń za modą, kolekcjonowanie

przedmiotów jednej marki – wszystko to jest przejawem choroby zwanej „rozrzutnością". A jakie są straszne tego konsekwencje! Jakże smutny koniec czeka tych, którzy podążając za swoimi pragnieniami i zachciankami, popadają w długi i bezmyślnie korzystając z kredytów, uzależniają się od banków! Co więcej, niektórzy ludzie pogrążeni w długach jeszcze starają się winić innych za swoje błędy.

To wszystko jest wynikiem lekkomyślności i braku umiaru. Dlatego rozrzutność należy zastąpić cierpliwością. Bóg wzbudza w swoich sługach panowanie nad sobą i wdzięczność, doświadczając ich różnymi próbami, w tym ubóstwem i bogactwem. Nawet najpotężniejszy człowiek na tym świecie, kiedy jest w potrzebie, zwraca się do Najwyższego: „O Boże!", wspominając w ten sposób naszego Stwórcę i uświadamiając całą swoją bezradność przed Nim. Nasz Prorok Muhammad (*saał*) zwracał się do Allaha następującymi słowami: *O Wszechmogący! Nie mogłem Cię dobrze poznać, nie mogłem Ci godnie służyć*.

Prawi ludzie tak określili kryteria ubioru muzułmanina, stosownie do poziomu jego duchowego rozwoju:

– zgodnie z prawem *szariatu*, nie przekraczając granic tego, co dozwolone,

– zgodnie z prawami mistycyzmu, nie przekraczając granic tego, co konieczne,

– w rzeczywistości nie należy pokazywać nadmiernej miłości i przywiązania do ubioru. Należy ubierać się prosto i schludnie, aby nie zadręczać swojej duszy...

Jeśli ktoś nie wie, na co ma wydać pieniądze, niech pomyśli o ludziach, którzy tak bardzo potrzebują pomocnej dłoni. A jeśli już komuś pomaga, powinien jak najwięcej dzielić się z potrzebującymi, gdyż jest to ogólnoludzka i religijna odpowiedzialność.

Osoba, która troszczy się o biednych i pokrzywdzonych, nigdy nie marnuje pieniędzy. Islam, który określił dozwolone sposoby zarabiania pieniędzy, również dokładnie ograniczył sposoby ich wydawania. Święty Koran mówi:

Rozdawajcie na drodze Boga i nie przyczyniajcie się własnymi rękoma do zguby, ale czyńcie dobro, gdyż Bóg miłuje czyniących dobro (sura *Krowa*, 2:195).

Ludzie, nawet żyjący w głębokiej biedzie i głodzie, zanim na próżno wydadzą jedną monetę, powinni pomyśleć o rozrachunku przed Wszechmocnym, który nastąpi w Dniu Sądu.

Dlatego każdego wieczoru, przed snem, człowiek powinien oddać się rozmyślaniom o dobrach otrzymanych od Boga i wyrazić Mu wdzięczność tego typu słowami:

„Jakież to wielkie błogosławieństwo i jakaż wielka odpowiedzialność położyć się spać najedzonym, kiedy na świecie wiele ludzi cierpi z powodu pragnienia i głodu; żyć w dostatku i bezpieczeństwie, podczas gdy wielu potrzebuje pieniędzy i ochrony; spać w ciepłym i czystym łóżku, gdy tysiące bezdomnych ginie z chłodu na ulicach!".

Takie przemyślenia winny mieć miejsce w życiu każdego z nas. Omar (*ra*) powiedział: *Zanim sam odpowiesz, przywołaj do odpowiedzi swoje „ja"* (Tirmizi, *Kijamat*, 25/2459).

Omar (*ra*) każdej nocy zadawał sobie pytania:

Jeśli jakaś owca wpadnie do wody i utonie, to Allah zapyta Omara: „Omarze, co dzisiaj zrobiłeś w imię Allaha?".

Ciekawe, ile razy zadawaliśmy sobie takie pytania? Podczas ilu nocy nasze serca, zajęte w ciągu dnia myślami o zarobkach, dokonały takiego rozliczenia?

Jest jeden sposób na powstrzymanie *nafsu*, a jest nim zadowolenie z drobiazgów.

Małe wymagania są największym bogactwem człowieka. Poziom bogactwa duszy każdego z nas mierzy się jego zadowoleniem z drobiazgów. Niewymagający ludzie wiedzą, jak godnie przeżyć na miarę swoich możliwości. Nie oznacza to jednak, że musimy być leniwi i na tym poprzestać. Mówiąc jaśniej, człowiek, który uczciwie pracował w ramach określonych przez *szariat*, zasługuje na łaskę Boga i po uzyskaniu wsparcia Najwyższego próbuje pomagać innym. A ci, którzy nie potrafią cieszyć się małymi rzeczami, zawsze chcą więcej. Ponadto sami oczekują pomocy od innych, nie mówiąc już o wsparciu potrzebujących.

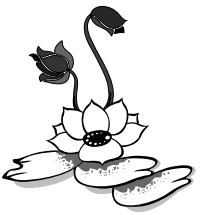
Wszystkimi powyższymi i wieloma jeszcze innymi zaletami wyróżniali się szczęśliwi towarzysze Proroka Muhammada (*saał*), którzy dotarli do horyzontu **spotkania ze Stwórcą**. W ich sercach nie było miejsca na ambicje i własny interes, a ich dusze i majątek służyły tylko zbliżeniu się do Boga i Jego Wysłannika (*saał*). Służenie Bogu sprawiało im przyjemność, naznaczoną nieskończoną łaską Wszechmocnego. Służenie stworzeniom Pana stało się sposobem na życie, a Święty Koran – największym ideałem. Wszelkie pouczenia i rady naszego Proroka (*saał*) stały się na zawsze dla jego towarzyszy świętymi prawami i były wypełnione z wielkim szacunkiem oraz odpowiedzialnością.

Dewizą całego społeczeństwa było zadowolenie z małych rzeczy. Marnotrawstwo, zamiłowanie do wygód, obżarstwo i przechwalanie się były obce *sahabom*. Zdawali sobie sprawę, że **nadejdzie godzina i domem naszego *nafsu* stanie się grób.** Najważniejszymi postaciami w ich życiu był Wszechmogący Bóg i Jego Wysłannik (*saał*). Towarzysze Proroka (*saał*), nieumiejący wcześniej ani pisać, ani czytać, wstępowali do muzułmańskich szkół, aby mieć możliwość nauki. W ich duszach zawsze było miejsce na pytania: **Czego chce od nas Allah? Co Wysłannik (*saał*) chce w nas widzieć?** Całe ich życie było poświęcone Wszechmocnemu i wypełnione miłosierdziem, wysoką

moralnością i poczuciem sprawiedliwości. W życiu *sahabów* najważniejszymi momentami były okresy przekazywania świętych przesłań przyszłym pokoleniom. Dlatego musimy brać przykład z cnotliwego życia *sahabów*, próbując wznieść się duchowo i osiągnąć taką samą harmonię w naszych wspólnotach.

Takie wysoce moralne przykłady powinni naśladować rodzice i uczyć tego swoje dzieci. W żadnym wypadku nie wolno czynić różnic między dziećmi. Należy równie dobrze traktować synów i córki oraz jednakowo odnosić się do starszych i do młodszych dzieci. Ludzie, ze względu na swój charakter, czasami nie potrafią powstrzymać uczuć, jednak przynajmniej w tej sprawie nie należy okazywać ich otwarcie. Na przykład kupując coś jednemu dziecku, nie pomijać drugiego, całując jednego, pocałować też drugiego, zapobiegając w ten sposób pojawieniu się zazdrości i niezgody między nimi.

Należy również wybierać sąsiadów spośród dobrych ludzi i unikać bliskich kontaktów z nieprzyzwoitymi i niereligijnymi znajomymi. A kierując ich na prawdziwą drogę, nie wolno narażać na niebezpieczeństwo swoich domowników.

O wychowaniu dziecka

Aby wychować idealne dzieci,
trzeba być idealnymi rodzicami.

Na co należy zwracać uwagę podczas wychowywania dzieci?

Należy zauważyć, że dzieci są największym darem Wszechmogącego Boga, cennymi pędami naszego istnienia. Pierwsza melodia rodzinnego szczęścia zaczyna się od słodkiego dla serc rodziców krzyku noworodka.

W świętych *hadisach* dzieci nazywane są **„dziećmi Raju", „owocami serca", „Bożą łaską i pokarmem"**.

Dzieci są wielkim miłosierdziem Boga. Czy można zapomnieć o szczęściu, jakiego doświadczają rodzice podczas narodzin pierwszego dziecka?

Radość i rozkosz ze śmiechu dziecka porównuje się do niebiańskich diamentów. Dla każdej matki najlepszym, co może zrobić, jest wychowanie i edukacja dzieci oraz przekazanie ich społeczeństwu. Serce matki jest pierwszą szkołą dla dziecka. Dobre dzieci w Dniu Sądu staną się dla swoich rodziców zasłoną, oddzielającą ich od piekielnych płomieni.

Jednym z głównych zadań rodziny jest wychowanie dzieci, daru Miłosiernego Boga, na godnych i przyzwoitych muzułmanów. Wychowanie bogobojnych, uczciwych patriotów swojej ojczyzny jest głównym obowiązkiem każdego rodzica, który w Dzień Sądu będzie mu zaliczony jako dobry uczynek. Dzieci – to wspaniałe owoce rodzinnego szczęścia, najsilniejsza więź między matką i ojcem. Są *amanatem* Najwyższego, powierzonym rodzicom.

Prorok Muhammad (*saał*) zdefiniował obowiązki rodziców w następujący sposób:

Każdy z was jest pasterzem i każdy z was odpowiada za swoje stado... Mąż jest pasterzem rodziny, żona jest pasterzem domu męża i jego dzieci i ponosi za nie odpowiedzialna (Buchari, *Łasajja*, 9; Muslim, *Imara*, 20).

Święty Koran głosi:

O wy, którzy wierzycie! Strzeżcie siebie i swoje rodziny od ognia, którego paliwem są ludzie i kamienie! (sura *Zakazane,* 66:6).

Wysłannik Allaha (*saał*) powyższy ajat wyjaśnił następująco:

Oddalajcie ich od tego, co Bóg zakazał, i nakłaniajcie do tego, co On wam nakazał. To ich ochroni od Piekła (Alusij, XXVII, 156).

Od czego należy zacząć wychowywanie dziecka? Czy dozwolone jest użycie siły fizycznej? Jaką rolę odgrywa rodzina w wychowaniu dziecka i na co należy zwrócić uwagę?

Wychowanie dziecka zależy przede wszystkim od poziomu wykształcenia samych rodziców. Ta wielka misja może być wypełniona pod warunkiem duchowego i fizycznego przygotowania ojca i matki – pierwszych wychowawców dziecka.

W rzeczywistości **istnieje kilka głównych czynników, na które rodzice powinni zwracać uwagę w procesie wychowywania dzieci:**

1. Nadanie dziecku godnego muzułmańskiego imienia, które będzie harmonizowało z jego charakterem. Znaczenie imienia powinno odpowiadać cechom dziecka.

   Tak przekazał Tabarani (*ra*):

   Pewnego dnia Prorok Muhammad (saał) przyprowadził wielbłądzicę i zastanawiał się, kto ją wydoi. Znaleźli się dwaj ochot-

nicy, każdy o imieniu Murra (gorzki). Jednak Wysłannik (saał), usłyszawszy ich imiona, powiedział: „Usiądźcie!". Trzeci miał na imię Dżamra (rozżarzony węgiel). Jemu również kazano usiąść. W końcu dojenie wielbłądzicy zostało powierzone towarzyszowi o imieniu Jaisz (żyjący) (Tabarani, *Mudżam*, XXII, 227; Mułatta, *Isti'zan*, 24).

2. Odżywianie dziecka pożywieniem ***halal***, aby rosło i rozwijało się w błogosławionym środowisku.

3. Dzieci – rozwijając się – we wszystkim biorą przykład od swoich rodziców, począwszy od sposobu mówienia i kończąc na działaniu. Dlatego powinniśmy być dla nich **wzorem do naśladowania.** Na przykład dziecko, które dorasta w rodzinie, gdzie mają miejsce kłótnie i spory, samo zacznie być kapryśne i rozdrażnione, przejawiając złe cechy charakteru. A jeśli dziecko jest otoczone spokojną i sprzyjającą atmosferą, wyrośnie na człowieka o dobrym usposobieniu i morale.

4. Nieustanne **sprawdzanie** zachowania dzieci, ale czynione dyskretnie. Nie powinniśmy karcić dzieci za ich występki ani na osobności, ani też na oczach innych, ponieważ jest to przejaw słabości charakteru, rodzaj dwulicowości, których pierwszymi oznakami są kłamstwa.

5. Należy zachęcać dzieci do dobrych uczynków, które zasługują na **pochwałę**, i nie lekceważyć ich błędów. Dzięki aprobacie pozytywne działania mocno zakorzeniają się w osobowości dziecka. W odróżnieniu do tego, **niezauważone występki** dziecka w końcu staną się jedną z cech jego charakteru. Dlatego nie należy być pobłażliwym, zwłaszcza przy wyborze ubrań dla małych dziewczynek, gdyż dziecięce przyzwyczajenia z czasem przejdą w trwałe niepoprawne nawyki.

6. Dziecko nie powinno być często karane ani zawstydzane. Nie należy karcić dziecka, jeśli coś rozbije, przecież i nam to się może przydarzyć. W takich sytuacjach dziecko przypuszcza, że zostanie ukarane, a rodzicom uszłoby to na sucho. To z kolei wywołuje w nim protest przeciwko innym działaniom wychowawczym rodziców i przy każdej okazji będzie im się sprzeciwiało. Dlatego należy być bardzo ostrożnym w wyborze metod wychowania i w żaden sposób nie traktować dziecka surowo, jeśli popełniło drobne i nieznaczące wybryki, które i mogą się przydarzyć każdemu z nas. W takich przypadkach należy łagodnym tonem ostrzec dziecko o możliwych konsekwencjach.

   Nie można jednak pozostać obojętnym na błędy i przewinienia, które negatywnie wpływają na kształtowanie charakteru i moralności dziecka. W takim przypadku konieczne jest, aby dziecko samo zrozumiało i poczuło swoją winę lub zło, które wyrządziło, wybierając w tym celu odpowiednie metody wychowawcze. Dziecko, które zdało sobie sprawę z popełnionego przewinienia, jest gotowe naprawić błąd. Nie osiągnie się pozytywnych rezultatów, jeśli będziemy udowadniać, że dziecko się myli, nie uzyskawszy z jego strony pełnego uświadomienia sobie winy. W odpowiedzi będzie bronić swojej pozycji i oskarżać rodziców, wierząc, że jego wina nie została udowodniona. Opierając się na tym:

7. Wyjaśniając prawa i zakazy, należy **w przystępnej formie** tłumaczyć ich przyczyny.

8. Należy uczyć dziecko zasad postępowania i **kanonów moralnych**. Dotyczy to zwłaszcza zamożnych rodzin, gdzie trzeba zapobiegać niegrzecznej i aroganckiej postawie dzieci w stosunku do rówieśników. W przeciwnym razie takie zachowanie stanie się cechą charakteru. Takim dzie-

ciom należy wpajać pokorę i spolegliwość. Można także jako przykład opowiedzieć w przystępnej formie historię o Karunie z sury *Opowieść*.

9. Dziecku należy stwarzać możliwość **bycia samemu**, ale tylko w granicach rozsądku. Nie trzeba zbytnio go rozpieszczać ani też wywierać na niego presji. Nadmierna swoboda rozbudzi *nafs* i spowoduje lenistwo, a niepotrzebna presja doprowadzi do ukształtowania osobowości przeciętnej, o słabej woli. Ponadto nadmierna surowość może posłużyć jako pretekst do buntu potomstwa o zdecydowanym charakterze. Takie dzieci, z powodu nadmiernej presji na nie, po osiągnięciu określonego wieku zazwyczaj przestają słuchać swoich rodziców. Dlatego należy dążyć do poświęcenia całego ich wolnego czasu na rozwój wysoce moralnych cech.
10. **Nauczanie dziecka wychwalania Boga i wyrażania Mu wdzięczności** za zesłane dobra. Idąc za wzniosłym przykładem pobożnego życia naszego Proroka (*saał*), należy starać się skierować wewnętrzny potencjał dziecka w kierunku duchowym.
11. Od najmłodszych lat **nauczanie dziecka wielbienia Boga Wszechmogącego**, wyjaśniając pełną odpowiedzialność i ważność służenia Panu.

Jednym słowem, aby wychować idealne dzieci, trzeba być idealnymi rodzicami.

Wychowanie dziecka powinno przede wszystkim rozpocząć się od miłości rodziców, którzy powinni kochać swoje dzieci jako dar Najwyższego. Ta miłość stanie się powodem szczęścia zarówno w doczesnym, jak i wiecznym świecie. Jeśli nie wychowamy godnego pokolenia, to nasze groby pozostaną opuszczone. Nie powinniśmy zapominać, że wszyscy jesteśmy śmiertelni.

Na co powinna zwracać uwagę matka, podczas wychowywania dzieci i opieki nad nimi?

Mądrość ludowa głosi: „Najlepszą szkołą dla niewierzącego człowieka jest jego matka". Kobieta większość czasu spędza w domu z dziećmi. To ona daje im we wszystkim przykład i pozostawia niezatarty ślad w ich sercach. Jest ich **pierwszym i najważniejszym wychowawcą.**

Każde słowo z ust matki podobne jest do cegiełki w budynku osobowości dziecka. Matczyne serce stanowi swojego rodzaju klasę, w której dziecko otrzymuje nauki. Matka jest głównym źródłem miłosierdzia. Wychowanie dzieci bez udziału matki jest bardzo skomplikowane. Ludzie o silnym charakterze są dziećmi wychowanymi przez bogobojne matki. Wielkoduszna i miłosierna matka, na której barkach spoczywają święte obowiązki, takie jak czynności domowe, wychowanie dzieci, służenie mężowi, godna jest miłości, szacunku i wdzięczności przez całe życie. W świecie islamu poważani i szlachetni muzułmanie są przykładem szacunku do rodziców, zwłaszcza do matek. Wysłannik Allaha (*saał*) co tydzień odwiedzał swoją mamkę Halimę (*ra*), rozkładał na ziemi narzutkę i prosił, żeby na niej usiadła. Za każdym razem, gdy mamka wchodziła i wychodziła z pokoju, Prorok (*saał*) wstawał na znak szacunku.

Matki, które starają się nawiązać kontakt ze swoimi dziećmi, powinny brać przykład z żon *sahabów*. To one, zdaniem Proroka (*saał*), były wzorowymi rodzicielkami. Te kobiety miały za złe swoim dzieciom, jeśli długo nie odwiedzały Wysłannika (*saał*) lub spóźniały się na spotkanie z nim. Oto jeden z przykładów: pewna kobieta skarciła swojego syna Huzajfę (*ra*) za nieobecność podczas spotkania z Prorokiem Muhammadem (*saał*). A oto wypowiedź Huzaify:

Matka zapytała mnie: „Kiedy ostatni raz widziałeś Wysłannika?". Odparłem: „Kilka dni temu". Wówczas matka bardzo się rozgniewała i zaczęła złorzeczyć. A ja powiedziałem: „Zaczekaj, nie gniewaj się! Za chwilę pójdę do Proroka (*saał*), wykonam z nim wieczorną modlitwę, a potem poproszę go o modlitwę za nas" (Tirmizi, *Manakib,* 30; Ahmad ibn Hanbal, *Musnad,* V, 391–2).

W kwestii wychowania trzeba chronić dzieci przed rozpustą, rozpieszczaniem i rozrzutnością. Należy nadawać im piękne imiona, zapoznawać z tekstem Koranu, od najmłodszych lat uczyć wykonywania modlitwy – nieodłącznego elementu służenia Najwyższemu, a także pomagania potrzebującym. W związku z tym warto unikać złych działań, wpływających na rozwój egoizmu. **Dzieci są jak taśma wideo, która bezkrytycznie rejestruje wszystko po kolei, w tym także zachowanie rodziców, a następnie przekazuje zapisane informacje.** Zastanówmy się nad jednym z *hadisów*, który opisuje, jak złe uczynki związane z jałmużną mogą wpłynąć na jeszcze nie w pełni rozwinięty mózg dziecka.

Pewnego razu do drzwi jednego domu zapukał chory żebrak. Wyszedł do niego ojciec rodziny i zaczął go poniżać. A jego córka, z naiwnością wynikającą z wieku, zapytała:

– Ojcze, dlaczego łamiesz serce temu biednemu człowiekowi?

Bezwzględny ojciec odpowiedział:

– Nie zwracaj na nich uwagi, córko! Jak oni się nie wstydzą być ciężarem dla innych! Wszystko, co wpadnie im w ręce, marnują. Możliwe, że są bogatsi od nas.

Żebrak powtórzył jeszcze raz:

– Wesprzyjcie w imię Boga...

Na co „skrajnie potrzebujący" gospodarz odpowiedział z niezadowoleniem:

– Uciekaj, bezwstydniku!

Czy dziewczynka, której wychowawcą był taki ojciec, okaże pomoc potrzebującym? Czy zachowa w sobie uczucie współczucia i miłosierdzia, gdy sama zostanie matką?

Mój nieżyjący ojciec, **Musa Efendi**, niech Bóg zmiłuje się nad nim, dając jałmużnę potrzebującym, czasami robił to poprzez małe dzieci, ucząc je w ten sposób pomagania innym. Pewnego razu ojciec, zbierając datki na jakiś szczytny cel, zwrócił uwagę na stojącego obok chłopca w wieku 7–8 lat. A dziecko, nie wiedząc, że jest obserwowane, przejęte duchowym podnieceniem dorosłych, wyciągnęło małą rączkę z drobnymi pieniążkami do skrzynki z datkami. Widząc to, mój ojciec Musa, niech Allah zlituje się nad nim, wezwał chłopca do siebie, pogłaskał po głowie i zażartował: „Dobra robota, synu, obserwowałem cię. Gdybyś niczego nie włożył do skarbonki, zasmuciłbyś dziadka!".

Ta historia jest żywym przykładem tego, że dzieci, podobnie jak gładkie lustro, dokładnie odzwierciedlają zachowanie dorosłych.

Z drugiej strony nie powinno się czynić różnicy między synami a córkami, które bardziej potrzebują uwagi i troski. W *hadisach* jest powiedziane:

Kto wychowa trzy córki, będzie je chronić, dobrze wychowywać, wyda za mąż i nadal będzie czynić im dobro, ten pójdzie do nieba (Abu Dawud, *Adab*, 121; Ibn Hanbal, III, 97).

Osoba, która opiekowała się dwiema córkami, zanim osiągnęły pełnoletność, w Dniu Sądu będzie obok mnie (Muslim, *Birr*, 149; zob. także Tirmizi, *Birr*, 13).

Przytoczony *hadis* jest świętym zaleceniem, jak należy traktować dzieci, zwłaszcza córki.

Kolejnym ważnym czynnikiem w wychowaniu dziecka są kary fizyczne. Jest to metoda niedopuszczalna. Można zastosować pewne sposoby wpływania na dziecko, aby zapobiegać przyjęciu złych nawyków, jednak należy unikać stosowania kar fizycznych, z powodu których w przyszłości dziecko może być nieśmiałe i tchórzliwe lub bezwstydne i nieuczciwe. Prorok Muhammad (*saał*) zakazał stosowania kar fizycznych nie tylko wobec ludzi, ale także wobec zwierząt. Pewnego razu Prorok Muhammad (*saał*) podarował swojej pobożnej żonie Aiszy (*ra*) nieujeżdżoną wielbłądzicę i ostrzegł, aby jej nie biła:

Aiszo! Jeśli zwierzę ma dobry charakter, to będzie on jego ozdobą, a jeśli jest narowiste, to takie pozostanie na zawsze (Muslim, *Birr*, 78; zob. także Abu Dawud, *Adab*, 10).

Jednym słowem, dobra matka to uścisk miłosierdzia z Bożej mocy. Prorok Muhammad (*saał*) powiedział: *Niebo znajduje się pod stopami matek*. Serce matki jest jak substancja, która może rozpuścić impertynencję domowników, zwłaszcza rozzuchwalenie dzieci. Serca matek są obsiane kwiatami Raju. Prorok Muhammad (*saał*) zdecydowanie radził kochać swoje matki. Pewnego dnia ktoś zapytał Proroka (*saał*), kogo w pierwszej kolejności należy uszanować i słuchać. Wysłannik (*saał*) odpowiedział na to trzykrotnie: *Matkę!*, a następnie dodał: *Potem ojca!* (Buchari, *Adab,* 2; Muslim, *Birr,* 1,2; zob. także Ibn Madża, *Wasajja,* 4; Abu Dawud, *Adab*, 120; Tirmizi, *Birr*, 1).

Jak kobieta powinna traktować dzieci męża z poprzedniego małżeństwa?

Z pewnością powinna traktować je niczym swoje dzieci: dać im wystarczająco dużo miłości, uwagi, troski i miłosierdzia. Prorok Muhammad (*saał*) przez całe życie okazywał miłość i szacunek matce swojego kuzyna Alego (*ra*), Fatimie bint Asad, która

go kochała i chroniła w dzieciństwie. Kiedy kobieta opuściła ten świat, Prorok (*saał*) przyszedł na pogrzeb, usiadł u wezgłowia zmarłej i powiedział: „Mamo! Niech Bóg da pokój twojej duszy! Jesteś moją drugą matką po mojej własnej matce. Karmiłaś mnie, pozostając głodna, ubierałaś mnie, potrzebując ubrania, dawałaś mi wszystko, co najlepsze, zapominając o sobie. Czyniąc to, starałaś się zasłużyć na łaskę Boga i miejsce w Raju".

Następnie Wysłannik (*saał*) nakazał trzykrotnie umyć jej ciało, po czym zdjął swoją koszulę i założył na zmarłą jako całun. Prorok (*saał*) pomógł wykopać grób, potem usiadł u wezgłowia i modlił się o zbawienie duszy tej szlachetnej kobiety (Tabarani, *Mudżamul Kabir,* XXIV, 351–2; Hakim, III, 116–117).

Jakim pouczającym przykładem jest dla nas okazywanie miłości, szacunku i wdzięczności Naszego Proroka (*saał*) wobec kobiety, która dała mu dobroć i czułość! Z drugiej strony, jak piękna jest pozycja kobiety, która zdołała ochronić i wychować sierotę, nie pozwalając mu poczuć goryczy samotności. Dzięki przemyślanemu postępowaniu i delikatnym słowom udało się jej zdobyć wrażliwe, poranione serce dziecka! Dzięki serdecznym wspomnieniom i niekończącym się modlitwom sieroty ta miłosierna matka zasłuży na łaskę Wszechmogącego.

W ten sposób powinny postępować kobiety, które wychowują dzieci męża z poprzedniego małżeństwa.

Czy możemy podać przykłady dobrych relacji Proroka Muhammada (saał) z dziećmi?

Wysłannik Allaha (*saał*) bardzo kochał dzieci, całował je, głaskał po głowie i nie pozwalał na niegodziwe i okrutne ich traktowanie.

Z wypowiedzi błogosławionej Aiszy (*ra*):

Pewnego dnia do Proroka (*saał*) przyszedł Beduin, który chciał poznać więcej szczegółów o islamie. W tym czasie Wysłannik (*saał*) pieścił swoich wnuków. Mężczyzna ze zdziwieniem zauważył: „Wysłanniku! Całujesz swoje dzieci? A my nigdy tak nie obchodzimy się ze swoimi dziećmi". Prorok (*saał*) zasmucił się z powodu bezdusznego i nieuważnego odnoszenia się Beduina do dzieci – daru Bożego – i odpowiedział: *Cóż mogę zrobić, jeśli Bóg pozbawił twoje serce miłosierdzia?* (Buchari, *Adab*, 22).

Z tego *hadisu* wynika, że serce muzułmanina powinno być wypełnione miłością i miłosierdziem do *amanatu* Najwyższego – dzieci. Każdy z nas musi pomyśleć o tym, na kogo i w jaki sposób należy skierować te wzniosłe uczucia.

Pewnego dnia Prorok (*saał*) zauważył, że jeden z jego wnuków wykonuje małe obmycie w jego kierunku. Dostrzegła to również Umm Fadl i skarciła dziecko: *Jak możesz wykonywać ablucję w kierunku Wysłannika?*

Na co nasz Prorok (*saał*) odpowiedział: *Nie nękaj chłopca. Niech Bóg zmiłuje się nad tobą!*, wskazując tym samym potrzebę powstrzymania się od takich uwag (Ibn Madża, *Tabir*, 10).

Wysłannik (*saał*) czasami wykonywał modlitwę, trzymając w swoich błogosławionych ramionach dzieci. Podczas pokłonu do ziemi pozwalał im wspiąć się na własne plecy. Tym, którzy próbowali zdjąć je, odpowiadał:

Zostawcie dzieci w spokoju. Niech mają uciechę!

Kiedy Prorok (*saał*) usłyszał płacz dziecka, natychmiast przerywał modlitwę. Pewnego razu podczas *namazu* Wysłannik (*saał*), słysząc płacz dziecka, przerwał modlitwę i zwrócił się do domowników: *Czy nie wiecie, jak mnie smuci płacz dzieci?*

Oto przekaz Anasa (*ra*), który od dziesiątego roku życia służył naszemu Prorokowi (*saał*) przez dziesięć lat: *Służyłem Wysłanni-*

kowi przez dziesięć lat. Nigdy nie powiedział do mnie nawet „och!". Cokolwiek bym nie zrobił, nie czynił mi wyrzutów i nie powiedział: „Dlaczego to zrobiłeś?". A jeśli czegoś nie zrobiłem, nigdy nie mówił: „Dlaczego tego nie zrobiłeś?" (Buchari, *Saum*, 53, *Manakib*, 23; Muslim, *Fadail*, 82).

Dlatego dzieci, które dorastały w obecności naszego Proroka (*saał*), wychowywane były na zupełnie innych zasadach piękna i świadomości. Potwierdza to opowieść Sahla ibn Saada: Pewnego dnia Wysłannikowi (*saał*) przyniesiono napój. Prorok (*saał*) wypił troszeczkę. W tym czasie po jego prawej stronie siedziało dziecko, a po lewej kilku starców. Wysłannik (*saał*) delikatnie zwrócił się do dziecka: *Jeśli pozwolisz, najpierw ten kubek podam starcom*. Na te słowa dziecko udzieliło nieoczekiwanej, a jednocześnie godnej i chwalebnej odpowiedzi: *Wysłanniku! Nikomu nie dam tego, co otrzymałem z twoich rąk!* Wówczas nasz ukochany Prorok (*saał*) podał kubek dziecku (Buchari, *Aszriba*, 19).

Ten *hadis* dokładnie pokazuje jakim szacunkiem i dobrocią Prorok (*saał*) otaczał dzieci, a one odwzajemniały się miłością do niego.

Pewnego razu Wysłannik (*saał*) odwiedził swoją córkę, Fatimę. Tak się złożyło, że jego wnuki Hasan i Husajn poprosili o picie. Prorok (*saał*) najpierw napoił Hasana. Fatima zasugerowała, że Prorok (*saał*) bardziej kocha Hasana. Na co Wysłannik (*saał*) odpowiedział: *Nie! Pierwszy o picie poprosił Hasan,* a za chwilę dodał: *Traktujcie jednakowo łagodnie i dobrze swoje dzieci. Jeślibym miał taką możliwość wyboru między nimi, to preferowałbym córkę* (Ibn Hanbal, I, 101; Ibn Hadżar, *Al-Matalib al-Alijja*, IV,153).

Prorok Muhammad (*saał*) przywiązywał wielką wagę do wychowania dzieci, czego dowodem są liczne *hadisy*, przekazane przez jego towarzyszy: *Kochajcie swoje dzieci i dawajcie im dobre wychowanie* (Ibn Madża, *Adab*, 3).

Ojciec nie może dać swojemu dziecku niczego lepszego od dobrego wychowania (Tirmizi, *Birr*, 33/1952).

Lepiej raz dobrze przemówić dziecku do rozumu, niż dobrze je nakarmić (Tirmizi, *Birr*, 33).

Najlepsze, co człowiek może zostawić po sobie – to dobre dziecko, modlące się za niego, sadaka-dżarija i wiedza (Muslim, *Wasijat*, 14; Tirmizi, *Ahkam*, 36).

Jednym z obowiązków ojca wobec dziecka jest nadanie mu godnego imienia i godne wychowanie (Bajhaki, *Szu'abul iman*, VI, 401–402).

Kto wychowa trzy córki, będzie otaczać je troską, uczyć dobrych manier, wyda za mąż i nadal będzie czynić im dobro, ten trafi do Raju (Abu Dawud, *Adab*, 121; Ibn Hanbal, III, 97).

Osoba, która opiekowała się dwiema córkami, zanim osiągnęły pełnoletność, w Dniu Sądu będzie obok mnie (Muslim, *Birr*, 149; zob. także Tirmizi, *Birr*, 13).

Ci, którzy będą wychowywać córki, niech się troszczą o nie, gdyż będą one przegrodą, chroniącą ich przed ogniem piekielnym (Buchari, *Zakat*, 10, *Adab*, 18; Muslim, *Birr*, 147; zob. także Tirmizi, *Birr*, 13).

Czy poza Anasem (ra) byli inni towarzysze, którzy zostali wychowani przez Proroka Muhammada (saał)? Czy można podać kilka przykładów?

Niewątpliwie Prorok Muhammad (*saał*) miał wielu uczniów. Główne miejsce wśród nich zajmuje **Ali** (*ra*), kuzyn ze strony ojca, który przyjął islam w młodym wieku i napełniał serce wiedzą, zaczerpniętą od Posłańca (*saał*).

Jego brat, **Dżafar Tajjar** (*ra*), jest kolejnym przykładem manifestacji wielkiej miłości do Proroka Muhammada (*saał*).

Córka naszego umiłowanego Proroka (*saał*) **Fatima** (*saa*) została przywódczynią wspólnoty. Ze względu na jej wysoką pobożność i pokrewieństwo z Prorokiem (*saał*) nazywano ją „Matką swojego ojca". A jej synowie **Hasan i Husajn** (*ra*) stali się głowami błogosławionego rodu Proroka Muhammada (*saał*).

Musab ibn Umajr przełożył służenie Wysłannikowi (*saał*) nad całe bogactwo swojej błogosławionej rodziny. Stał się wzorem poświęcenia i służby ludziom. Kochał Proroka (*saał*) tak bardzo, że był gotów oddać za niego życie.

Osama ibn Zajd w wieku dwudziestu lat dowodził armią Wysłannika (*saał*).

Można wymieniać o wiele więcej imion uczniów Proroka Muhammada (*saał*), ale zatrzymaliśmy się tylko na niektórych z nich.

Pozwól, że porozmawiamy o Twoim dzieciństwie. Czy masz jakieś wspomnienia z tamtego okresu?

Każdy człowiek ma wiele wspomnień z dzieciństwa. Niektóre pozostawiają trwały ślad w jego życiu. I ja nie jestem wyjątkiem. Chciałbym opowiedzieć o pewnych momentach z mojego życia, które utkwiły mi w pamięci.

Dzieciństwo spędziłem w Erenkoj. W tamtych czasach przy każdym domu był ogród. Na parterze zazwyczaj urządzano salony, w których zbierali się bliscy i oczekiwani goście. Pokoje, zwłaszcza w świętym miesiącu *ramadan*, przepełnione były gośćmi, którzy przybywali na *iftar*.

Codziennie na kolację *ramadanową* byli zapraszani ludzie z różnych grup zawodowych i warstw społecznych. Jednego dnia – kierowcy, drugiego – robotnicy, trzeciego – dozorcy, czwartego

– rzemieślnicy, piątego – nauczyciele itd. Po *iftarze* rozdawano prezenty. Czasami były to tkaniny ubraniowe, a innym razem koperty z określoną sumą pieniędzy – w zależności od sytuacji materialnej gości. Po modlitwie *tarałih* prowadzono przy herbacie rozmowy. Z reguły każda grupa dyskutowała na tematy związane z jej działalnością zawodową. To były piękne czasy, kiedy przy herbacie jednoczyły się serca.

Pamiętam też dobre relacje z sąsiadami, które były na tyle bliskie, że my, dzieci, myliliśmy ich z licznymi krewnymi. Zamożni sąsiedzi wyciągali pomocną dłoń do potrzebujących. Mieszkańcy dzielnicy wspólnie pomagali ubogim w przygotowaniu posagu dla osieroconych dziewcząt.

W tamtych czasach szalała epidemia gruźlicy. Antybiotyków nie było. Pacjentów leczono na terenach zielonych powietrzem nasyconym sosnowym aromatem. Okoliczni mieszkańcy udzielali chorym wszelkiego rodzaju wsparcia. Wśród młodych ludzi był wysoki wskaźnik śmiertelności. Współczujący mieszkańcy przynosili dotkniętym chorobą żywność, mającą korzystny wpływ na tworzenie się krwi.

Najważniejszym zadaniem dla każdej rodziny było odwiedzenie cierpiących i dostarczenie im poczęstunku (zupy, mlecznego puddingu itp.). Wizyty były krótkie, aby nie zmęczyć chorego.

Na pogrzeb również przychodziły tłumy. Wspólnie czytano Święty Koran i modlono się o zbawienie duszy zmarłego. Przez trzy dni rodzinie zmarłego przynoszono jedzenie.

Pięćdziesiąt lat temu lodówka dla wielu rodzin była luksusem. W celu schłodzenia produkty umieszczano w naczyniach i zawieszano w studniach. Te rodziny, które miały lodówki, wieczorami oferowały sąsiadom lód. Posłańcami były dzieci, które już od najmłodszych lat uczyły się altruizmu, wzajemnej pomocy i służenia innym.

Podczas mojego dzieciństwa morskie wybrzeże Erenkoju było pustynne. Dzieci lubiły się tam bawić i budować z piasku zamki. Czasami kłóciliśmy się, mówiąc sobie nawzajem: „wkroczyłeś na moje terytorium!", „nie, to ty przekroczyłeś moja granicę!", ale nadchodziła fala i zmywała nasze budowle, nie pozostawiając nam powodu do niezgody.

Te wspomnienia sprawiają, że myślę o tym, jak niewielka jest różnica między małym a dużym. Z wiekiem ogarnia człowieka zwykła próżność i ambicje. Jednak ostatecznie wszystko to zmywa fala śmierci...

Jak bardzo błądzą ci, którzy pozostają ślepi na Boży porządek!

Innym żywym wspomnieniem z mojego dzieciństwa był dzień, w którym w Turcji pozwolono na recytację *azanu* po arabsku i w naszym dzielnicowym meczecie oczekiwano na wezwanie do modlitwy w oryginalnym brzmieniu. Wszyscy mieszkańcy byli bardzo podekscytowani, wstali wcześnie, aby nie przegapić porannego *azanu*. Ta noc była jak przygotowanie do wielkiego święta. W naszym domu też było zamieszanie. Mama ostrzegła nas wieczorem: „Jutro rano recytowany będzie prawdziwy *azan,* trzeba wstać wcześnie, żeby tego nie przegapić!".

W ten niezapomniany poranek ogarnięci byliśmy takim duchowym podnieceniem, jakbyśmy byli świadkami pierwszego *azanu* wykonanego przez Bilala (*ra*) w Kaabie, kiedy poranna bryza niosła jego głos po całej Medynie. W naszym społeczeństwie (tureckim) *azan* wywołuje uczucie radości i jednocześnie tęsknoty. Wynika to z faktu, że wiele osób mieszkających poza Turcją odczuwa tęsknotę za swoją ojczyzną i boskim dźwiękiem *azanu*. Po powrocie do domu ogarnia ich bezgraniczna radość, kiedy słyszą wezwanie do modlitwy. **Niech Allah uratuje Koran, *azan*, naszą ojczyznę i naród od wszelkich problemów i nieszczęść. Amiin!**

Czy są ludzie, którzy w dzieciństwie wywarli na Ciebie duży wpływ?

Największy wpływ wywarli na mnie **moi rodzice** i na pewno wartościowe środowisko.

Matka od wczesnego dzieciństwa była dla nas błogosławioną osobowością, z anielską duszą, która wywołała w naszych sercach to, co najlepsze. Zawsze starała się zaszczepić w nas miłość do Boga i wykształcić w naszych duszach najlepsze cechy moralne. Mimo niekończących się domowych obowiązków i faktu bycia rodzicielką dwójki dzieci, moja mama została *hafizką* i pomogła mi wejść na drogę prawdy i miłości do Koranu.

Mój ojciec był mi pod każdym względem wzorem do naśladowania. Posiadał najlepsze ludzkie cechy, takie jak wysoka moralność, silna wiara w Allaha, bogobojność, stateczność i szerokie horyzonty. Na przykład w czasie mojego dzieciństwa w Turcji zaczęły się otwierać szkoły teologiczne z pogłębioną nauką podstaw islamu (szkoły *Imam Hatip*). Absolwenci takich placówek nie mieli żadnych przywilejów w społeczeństwie, jednak mój ojciec zapisał nas do jednej z takich szkół, gdzie ostatni rok nauki spędziliśmy w internacie z pełnym utrzymaniem. W wolnych dniach ojciec pokazywał nam meczety, pałac Topkapi i inne historyczne miejsca, opowiadał o naszych przodkach, ich życiu i służbie Bogu, ojczyźnie i narodowi. Snuł opowieści o czynach dokonywanych w imię wiary w Allaha i uczył, jak być godnymi swoich pradziadów. Czasami odwiedzaliśmy wspaniałych i szanowanych nauczycieli, których dobre maniery, wrażliwość i uprzejmość pozostawiły niezatarty ślad w naszych umysłach.

Miłość mojego ojca do ubogich była jak szeroka i głęboka rzeka. Największą wdzięcznością dla mojego ojca było to, że potrzebujący przyjmowali jego pomoc. Kiedy pomagał komuś

finansowo, starał się to robić jak najdelikatniej. Wkładał określoną kwotę do koperty, na której pisał: „Dziękuję za przyjęcie mojej pomocy!". Subtelny i uprzejmy stosunek mojego ojca do stworzeń Boga był dla niego czymś naturalnym. Wspólnie z moją matką przygotowywał żywność chorym i dostarczał ją do szpitali. Wszystkie te przejawy miłosierdzia pozostawiły trwały ślad w mojej dziecięcej duszy. Krótko mówiąc, moi rodzice stali się dla mnie wielkim szczęściem i łaską Najwyższego.

Szczególne miejsce we wspomnieniach z dzieciństwa zajmują lata spędzone w szkole *Imam Hatip*. Zwłaszcza lubiliśmy tych nauczycieli, którzy przychodzili do nas na lekcje. Tam poznaliśmy wybitne osobowości, wśród których byli:

Dżelaleddin Oktem, *hodża*, który miał wtedy około siedemdziesięciu lat. Mimo że cierpiał na chorobę Parkinsona, przychodził na zajęcia pod opieką jednego z uczniów. A z jakim entuzjazmem wyjaśniał nam temat lekcji!

Abdulkadir Keczeogłu, znany pod pseudonimem **„Jaman dede"**, pochodził z Grecji, przyjął islam. Po dziesięciominutowym wyjaśnieniu zagadnień gramatycznych języka perskiego odczytywał nam dwa dystychy *Mesnavi* (perskiego poematu Rumiego) i w dalszej części lekcji ze łzami w oczach objaśniał ich znaczenie. Jego serce przepełnione było miłością do Wysłannika Allaha (*saał*). Często zadawał pytanie: „Jak bardzo kochacie Maulanę (wybitny perski poeta suficki, znany wówczas jako Rumi) i sam na nie odpowiadał: „Jak mogę nie kochać Maulany, przecież to on wskazał mi drogę do drzwi naszego Proroka (*saał*)!".

Część tego, czego się od niego nauczyliśmy, została zapomniana, ale coś pozostało w pamięci do dziś. Jednak wielkość jego duszy pozostawiła w naszych sercach niezatarty ślad. Wciąż mam przed oczami scenę, gdy on, drżąc jak liść osiki i wybuchając

płaczem jak wiosenna rosa, recytował strofę swojego słynnego hymnu: **„O Wysłanniku, uszczęśliw mnie swym pięknem, ja płonę!"**.

Inny nasz nauczyciel przychodził o 7.00 rano i nalewał nam do talerzy zupę. A jeszcze inny, widząc niedojedzony kawałek chleba, dyskretnie nas pouczał: „Posłuchaj, dziecko, jest wielu ludzi, potrzebujących tego kawałka chleba. Jeśli będziemy cenić błogosławieństwa zesłane przez Boga i dziękować Mu za nie, to Pan zwiększy je wielokrotnie. Jeśli zaś nie będziemy znać ich wartości, stracimy to, co mamy".

Nurettin Topczu, nauczyciel filozofii. Bardzo martwił się i przeżywał egoizm ludzi i nieprzestrzeganie praw islamu. Często wykrzykiwał zdziwiony: „Dlaczego ludzie pozostają obojętni na prawdę?".

Nauczyciel kaligrafii sam przynosił uczniom pióra i atrament. Nocami natomiast wchodził do sypialń i okrywał dzieci, które podczas snu zrzuciły z siebie przykrycie.

Niektórzy nauczyciele prowadzili dodatkowe zajęcia dla uczniów opóźnionych w nauce i ze wszystkich sił starali się pomóc im uzupełnić braki.

Przede wszystkim nasi wykładowcy starali się nauczyć nas mądrego używania naszego umysłu oraz możliwości i sami dawali nam w tym przykład.

Od tamtej pory minęło czterdzieści lat. Jednak ci wspaniali ludzie wciąż żyją w naszej pamięci. Ich szlachetne czyny nadal budzą w nas szacunek i podziw. Dlatego nieustannie modlę się za zbawienie dusz moich nauczycieli, którzy wywarli wielki wpływ na całe moje życie. Niech ich Bóg błogosławi! **Teraz nasza kolej, aby doskonalić teraźniejszość i zadbać o przyszłość.** Niech Wszechmocny nam w tym pomoże!

Wracając do teraźniejszości, jakie niebezpieczeństwa mogą czyhać na nasze dzieci? Co rodzice powinni wiedzieć, aby uniknąć kłopotów?

Dzisiaj jednym z głównych zagrożeń, jakie czyhają na nasze dzieci, jest brak duchowego wychowania. Przy dostatecznie wysokim poziomie edukacji podstawy religijne i duchowe są nietknięte. Trzeba wiedzieć, że osoby, które nic nie wiedzą o pięknie życia wiecznego, nie odnajdą spokoju ducha, nawet jeśli mają kilka dyplomów wykształcenia. W społeczeństwie jest wiele przykładów takiej duchowej pustki, a jeden z nich stanowi narkomania. Ileż to młodych dziewcząt, wpadając w otchłań narkotyków, zapomina o swoim wielkim przeznaczeniu i poświęca swoją czystość w imię chwilowej przyjemności! Jest to chyba najbardziej uderzający przykład tego, co może przydarzyć się naszym dzieciom. Aby temu zapobiec, konieczne jest wpajanie dzieciom silnej wiary i wysokiej moralności. W jaki sposób dusze, które nie zostały uświęcone przez Boże błogosławieństwa, mogą znaleźć prawdziwe szczęście?

Z punktu widzenia religii brak wiedzy jest największą ułomnością, skrytym wrogiem człowieka. Niewiedza jest przyczyną braku duchowości, co prowadzi do osłabienia wiary, a także do naruszenia *sunny* i prawd Świętego Koranu. Ignoranci, pozbawieni błogosławieństwa Stwórcy, myślą tylko o własnym dobru i są jak worki pełne kości i mięsa.

Istnieje następująca ludowa przypowieść: Razu jednego pewien człowiek zauważył, że jego syn coraz bardziej zaniedbuje wiarę i prawość, więc powiedział: „Dziecko, nie będziesz dobrym człowiekiem!". Syn w odwecie zaczął pilnie się uczyć, zdobył wykształcenie i został gubernatorem regionu, w którym rodzina mieszkała. Pewnego dnia mężczyzna zaprosił ojca do swojego miejsca pracy, aby przypomnieć mu o tym, co powiedział wiele lat temu. Widząc ojca, zawołał: „Och ojcze, ojcze! Mówiłeś, że

nie będę człowiekiem. Spójrz więc, zostałem gubernatorem!". W odpowiedzi starzec spojrzał na syna i powiedział: „Synu, nie mówiłem ci, że nie będziesz gubernatorem. Powiedziałem, że nie będziesz dobrym człowiekiem. Gdybyś był dobrym człowiekiem, nie wzywałbyś mnie tutaj, lecz sam odwiedziłbyś swojego ojca!".

Jak pokazano powyżej, brak wychowania religijnego wywołuje materialną zależność i jest główną przyczyną osłabienia wiary.

Zależność materialna nie jest filozofią, ale wielkim nieszczęściem, można nawet powiedzieć, że chorobą. Lekceważenie wartości duchowych oznacza przemianę społeczeństwa w żywego trupa.

Aby ludzie byli godni nazywania się ludźmi, muszą w pełni przestrzegać zaleceń Świętego Koranu.

Bóg Najwyższy poinformował nas o zesłanych dobrach następująco:

Miłosierny, On nauczył Koranu, stworzył człowieka, nauczył go jasnej wymowy. I niebo On podźwignął i ustanowił równowagę (sura *Miłosierny*, 55:1–4, 7).

Wyposażony w ziemskie i boskie kryteria, Pan poprzez prawa Wszechświata, a także zasady Świętego Koranu, informuje nas, że po drugiej stronie śmierci również jest określony porządek. Zarówno w życiu doczesnym, jak i wiecznym istnieje wiele rozlicznych prób, z których najpewniejszymi są życie i śmierć. Aby spełnić ogół standardów, należy być we wszystkim przykładem dla przyszłych pokoleń. W Świętym Koranie jest powiedziane:

Kto uczynił dobra na wagę pyłku, zobaczy je, i kto uczynił zła na wagę pyłku, zobaczy je (sura *Trzęsienie ziemi*, 99:7–8).

Jaką straszną i smutną pomyłką jest istnienie tych, którzy żyją dniem dzisiejszym, podczas gdy Święty Koran ukazuje nam boskie prawa Wszechświata!

Zgodnie z przytoczonym wersetem sury *Miłosierny*, naszym dzieciom należy jak najwięcej mówić o tajemnicy istnienia, Koranie i służeniu Bogu.

Jednym słowem, należy wychowywać dzieci w taki sposób, aby swoim godnym zachowaniem i dobrymi uczynkami zachowywały równowagę i harmonię Wszechświata, o czym mówią wersety Świętego Koranu. Bez wątpienia ważną rolę w tym odgrywają umiejętności i doświadczenie rodziców.

To wszystko jest efektem pracy tych rodziców, którym bardzo zależy na przyszłości swoich dzieci. Z pewnością mówimy nie tylko o najbliższej perspektywie, ale także o niekończącej się przyszłości, która prowadzi do wiecznego szczęścia. Niestety, niektórzy z nas, troszcząc się o teraźniejszość dziecka, narażają na niebezpieczeństwo jego przyszły los. Ile złych czynów, popełnionych pod pretekstem „co można zrobić – przyszłość naszego dziecka jest najważniejsza!", wciąga nasze dzieci w otchłań grzechów i kłopotów!

Dlatego powinniśmy wychowywać nasze dzieci w oparciu o zasady moralne Koranu, samoanalizie i służenie Bogu, a także uczyć je, jak chronić siebie, swoją rodzinę, ojczyznę i naród, a co najważniejsze, swoją wiarę.

W tym czasie, kiedy niektórzy ludzie walczą o zostanie rodzicami, inni bezdusznie pozbywają się swoich dzieci. Po której stronie leży prawda?

Ludzie, którzy nie chcą mieć dzieci z powodów sprzecznych z prawami islamu, lub ci, którzy na różne sposoby próbują pozbyć się nienarodzonych dzieci, demoralizują nasze społeczeństwo. W tym czasie, gdy rośliny i zwierzęta pokazują wiele przykładów kontynuacji życia, próby zabijania własnych dzieci przez człowieka, koronę stworzeń Najwyższego, są sprzeczne ze zdrowym rozsądkiem. Nawet węże, aby uchronić swoje jaja, cho-

wają je w ustronne miejsca. Jakże smutny jest brak miłosierdzia i litości w człowieku, najwyższej istoty na Ziemi, w porównaniu ze zwierzętami, które mają wysoko rozwinięty instynkt samozachowawczy!

Święty Koran następująco opisuje jeden z obrazów zagłady świata:

[...] i kiedy dziewczynka żywcem pogrzebana będzie zapytana, za jaki grzech została zabita (sura *Zwijanie*, 81:8–9).

Zabójstwa dzieci, które popełniane były 1400 lat temu, niestety, w naszych czasach również powtarzają się w formie aborcji, hańby ludzkości.

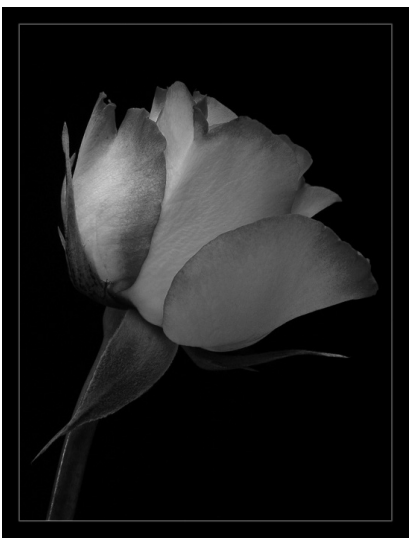
Dziś niektórzy rodzice, dla własnej wygody i przyjemności, w nikczemny sposób próbują pozbyć się dziecka. Konkurując z półdzikimi i niewykształconymi ludźmi, którzy żywcem grzebali swoje dzieci (zazwyczaj dziewczynki), współcześni rodzice poświęcają nowoczesności swoje nienarodzone, niewinne istoty. Głównym powodem tych okrutnych zbrodni jest niewdzięczność Bogu za okazane przez Niego miłosierdzie. Co więcej, nie wiadomo jeszcze, jakie niespodzianki przygotowało im życie. Ci niegodziwcy powinni pomyśleć o czekającej ich samotnej starości albo o tym, że gdyby ich rodzice postąpili w ten sam sposób, dziś nie byłoby ich na tym świecie. Dlatego przed popełnieniem takiej zbrodni, należy wszystko rozważyć.

W historii ludzkości jest wiele przykładów zagłady całych cywilizacji z powodu tego, że ludzie, zaniedbując wiarę i kierując się jedynie swoimi cielesnymi pragnieniami, tracili cześć i ludzką godność.

Niech Bóg pomoże nam zachować nasze rodziny i wychować dobre dzieci, które przyniosą pożytek *ummie* i społeczeństwu.

Amiin!

Pozycja kobiety w islamie i właściwości wychowania dziewcząt

Kobieca cnota i czystość zmieniają
społeczeństwo w raj, źródło dobrobytu,
jakim są dzieci, w nim wychowane. Prawa kobieta
jest jak kryształowa lampa rodziny i społeczeństwa.

Jaka jest pozycja kobiety w islamie? Dzisiaj z wielu powodów i fałszywych obietnic niektóre kobiety szukają szczęścia poza domem. Gdzie kobiety powinny szukać szczęścia i spokoju?

Bóg uczynił kobietę bardziej zmysłową niż mężczyznę. Głębia uczuć i przeżyć emocjonalnych jest konieczna, aby wypełnić główne zadanie powierzone kobiecie przez Boga – prokreację i wychowanie dzieci. Kobieta, przekraczająca granice boskiego przeznaczenia, sprzeciwia się swojej naturze.

W obecnym czasie trwa intensywna walka mężczyzn i kobiet o równouprawnienie. Ta rywalizacja, wbrew prawom Stwórcy, doprowadziła do tego, że kobiety zapomniały o pierwotnym celu bycia żoną i matką, a rodziny utraciły spokój. Społeczeństwo jest wstrząśnięte tym, że jego członkowie zostali pozbawieni ludzkiego oblicza.

Fizyczne i duchowe cechy mężczyzny i kobiety od samego początku nie są jednakowe, a więc jakie powinny być, na przykład, ich rzeczywiste lub ustawowe prawa. Nie jest ważna równość we wszystkim, a równowaga praw i obowiązków.

Bóg Najwyższy nadał mężczyźnie i kobiecie różne cechy, w zależności od ich pozycji w społeczeństwie. Obdarzył ich swoistymi właściwościami fizycznymi i duchowymi, przy pełnej doskonałości których mężczyzna i kobieta mogą osiągnąć wielki cel – dobrobyt rodziny, co z kolei doprowadzi do dobrobytu całego społeczeństwa. Doskonalenie kobiety następuje poprzez zachowanie i rozwój wszystkich najlepszych cech charakteru, którymi Wszechmogący ją obdarzył. Jeśli kobieta okaże swoje wspaniałe cechy duchowe w sprawach sprzecznych z prawami islamu, a także zagrażających jej honorowi i godności, wówczas straci swoją

wartość, urok, dobre maniery i subtelność, co ostatecznie może doprowadzić do degradacji całego społeczeństwa.

Kobieta, prowadząca przyzwoity styl życia, jest w stanie zmienić społeczeństwo, w którym żyje, w swoisty raj. Kobieta jest jak kryształowa lampa rodziny i społeczeństwa. Przeglądając karty historii ludzkości, widzimy, że niektóre wybitne kobiety wywarły ogromny wpływ na rozkwit całych cywilizacji. Inne natomiast przedstawicielki słabej płci stały się przyczyną zagłady poszczególnych państw i narodów. Życie rozwiązłych kobiet jest pełne rozczarowań.

Szczęściem kobiety jest zachowanie godności i ochrona rodziny. Jaką dobrą wiadomością dla prawdziwych matek jest *hadis*: *Raj znajduje się pod stopami waszych matek* (Sujutij, *Dżamius sagir,* I, 125)[4].

Cnotliwa matka stanowi źródło rodzinnego szczęścia, uścisk pokoju objawiony Bożą mocą, blask zadowolenia i zachwytu, ognisko miłosierdzia dla członków rodziny. Jest niezwykłym przejawem atrybutów naszego Pana: „miłosierny" i „łaskawy".

Nie ma na tym świecie nikogo bardziej godnego szacunku i miłości niż matka. Najpierw nosiła nas w swoim łonie, potem tuliła w ramionach i do końca życia chroni nas w swoim sercu. Kobieta, na której barkach spoczywa ciężar domowych obowiązków i wychowania dzieci, godna jest bezgranicznej miłości, głębokiego szacunku i wdzięczności przez całe życie.

4. Istnieje analogiczny *hadis*: *Pewnego razu do Wysłannika (saał) przyszedł człowiek o imieniu Dżahima i powiedział: „Panie, także chcę przyłączyć się do waszego wojska. Dlatego przyszedłem naradzić się z tobą". W odpowiedzi Prorok Muhammad (saał) zapytał: „Czy twoja matka żyje?". Tamten odparł: „Tak", wtedy Wysłannik (saał) polecił: „Zatem opiekuj się swoją matką, bowiem pod jej nogami znajduje się Raj!"* (Nasai, *Dżihad*, 6).

Czy można zmierzyć granice nieskończonego miłosierdzia w sercu matki? Tej, która karmiła, lecz sama nie dojadała, ubierała, chociaż sama potrzebowała odzieży, kołysała innych, ale sama nie dosypiała... Czy będziemy w stanie w pełni podziękować naszym rodzicom, którzy całkowicie poświęcili się trosce o nas i ochronie przed życiowymi trudami?

Znamienity Maulana (*ra*) powiedział:

Bądź uważny wobec swojej matki! Doceniaj ją! Bo gdyby matki nie cierpiały podczas porodu, to i dzieci nie pojawiałyby się na świecie.

Ceniony muzułmański uczony **Imam A'zam** (*ra*) ze względu na sprawiedliwość zrezygnował ze stanowiska sędziego w Bagdadzie. Kalif Abu Dżaffar Mansur kazał wtrącić go do więzienia i wychłostać. Każdego dnia zwiększał liczbę batów. Jednak Imam A'zam (*ra*), przeżywając niewyobrażalne męki, z przerażeniem myślał o swojej matce: „Co się stanie z moją matką, kiedy dowie się o moim cierpieniu?" i przekazał swoim przyjaciołom następujące przesłanie: **W imię Boga, niech moja matka o tym nie wie. Nie wytrzyma mojej męki, umrze! A ja nie zniosę jej łez!** To postępowanie jest najbardziej wyrazistym przykładem miłości do matki, w imię której mężczyzna wytrwale znosił cierpienie tortur.

Inny muzułmański uczony, **Bahauddin Nakszband** (*r*), pokazując przykład niekończącej się miłości do matki, powiedział: „Niech ci, którzy chcą odwiedzić nasze groby, najpierw odwiedzą groby naszych matek!".

Wybitny tadżycko-perski pisarz **Abdurrahman Mola Dżami** powiedział: „Jak mogę nie kochać swojej matki, skoro najpierw nosiła mnie w swoim łonie, potem w swoich ramionach i przez całe życie nosi mnie w swoim sercu!".

Jakie znaczenie ma matka w wychowaniu dzieci?

Można w pełni przewidzieć przyszłość każdego narodu. Wystarczy spojrzeć na jego młode pokolenie. Młodzież w każdej epoce żyje w swoim emocjonalnym świecie według własnych praw. Młode pokolenie jest swoistym pulsem całego narodu. Innymi słowy, naród kształtuje się zgodnie z myślami i odczuciami swojej młodzieży. Jeśli młode pokolenie podąża prawą drogą duchowego rozwoju i pobożności, cały naród będzie miał świetlaną przyszłość. I odwrotnie, jeśli młodzi ludzie znajdą się pod złym wpływem, czeka ich godny ubolewania koniec. Dlatego najważniejszym obowiązkiem matek jest wychowanie wysoce moralnej młodzieży, która mogłaby się stać godną kontynuacją narodu. Nawet wielcy wojownicy i władcy otrzymywali pierwsze nauki od swoich pobożnych matek.

Przykładami do naśladowania są bogobojne kobiety, o których wspomina się w Koranie. To one uczyły swoje dzieci poświęcania dusz i majątku w imię Boga, a także napełniały ich serca miłością do Proroka Muhammada (*saał*). Czas rozkwitu w historii ludzkości po raz kolejny dowodzi, że pomyślność społeczeństwa zależy bezpośrednio od dobrobytu rodziny. A silne rodziny są zasługą cnotliwych kobiet, które osiągnęły duchową doskonałość i siłę w walce z własnym *nafsem*.

Jaka jest rola edukacji z zakresu podstaw Koranu w wychowaniu dziewcząt? Jakie ważne aspekty powinny być poruszone podczas tych zajęć?

Wszystkie instytucje edukacyjne, zwłaszcza kursy z zakresu podstaw Koranu, powinny być bastionem miłosierdzia, ofiarności i służby ludziom. W tych miejscach, obok wymaganego minimum wiedzy, powinny mieć miejsce takie duchowe wartości, jak współczucie i radość ze służenia islamowi. Bowiem bezdusz-

ny nauczyciel, który nie wpoił swoim uczniom miłości, wychowawca, który nie pokazał wychowankom pełni piękna i wielkości prawdziwej wiary, i *hodża* (duchowy mentor), który nie pozwolił poczuć głębi i wyjątkowości Koranu – wszyscy popełniają wielki grzech. Ponieważ wszystko, co znajduje się w instytucji edukacyjnej, łącznie z jej słuchaczami, należy do państwa i narodu. I jeśli kursanci nie otrzymali pożądanego wykształcenia, to ich prawa zostały naruszone.

W obecnym czasie, kiedy większość ludzi coraz bardziej przejmuje się materialną stroną życia, nauczyciele, zwłaszcza ci, którzy uczą podstaw Koranu, powinni zwracać większą uwagę na swoich uczniów. Wykładowcy muszą przede wszystkim napełnić serca podopiecznych swoją miłością, następnie wyjaśnić prawdziwe znaczenie *alifa*, a dopiero potem rozpocząć naukę alfabetu. Muszą włożyć do młodych głów wiedzę, uświęconą światłem miłości do Boga i Jego Wysłannika (*saał*). Powinni umieć przekazać tym niewinnym sercom cały urok islamu.

Nauczyciel, będący jednocześnie sędzią i katem, próbujący zdobyć autorytet wśród uczniów poprzez arogancję i wyniosłość, wyjaśniający podstawy Świętego Koranu w ponurej formie, niesie wielkie zagrożenie dla innych.

Żadne błędy nie zaciemnią życia duchowego człowieka bardziej od lekceważenia Świętego Koranu.

Nauczyciele i wykładowcy kursów w zakresie nauki podstaw Koranu powinni dążyć do bycia idealnymi sługami Boga, wyróżniającymi się takimi cechami moralnymi, jak miłosierdzie, pracowitość, altruizm. Obce powinny im być nienawiść i wyniosłość. Co więcej, idealny sługa Allaha, bez względu na swój status społeczny, jest w stanie zachować swój sens istnienia i obronić wiarę. Nawet w czasach buntu i niezgody będzie promieniował dobrocią.

Zatem prawdziwym sługą Boga jest ten, kto nigdy nie zabiega o wygodę i korzyści materialne.

Jedna z ludowych mądrości głosi:

Tylko trzy rzeczy mogą zamienić doczesny świat w prawdziwy Raj:

– jałmużna ręką, językiem i sercem;

– wybaczenie sługom Boga bez osądzenia;

– pomoc we wstąpieniu na prawdziwą drogę, nie odpowiadając okrucieństwem na okrucieństwo.

Inna mądrość ludowa mówi o trzech grupach prawych ludzi:

Ci, którzy nikogo nie krzywdzą,

Ci, którzy wstydząc się mówić o sobie, okazują onieśmielenie i pokorę,

Ci, którzy cenią amanat i stworzenia Najwyższego.

Jak widok pięknych kwiatów sprawia, że najbardziej prostacki i arogancki człowiek uśmiecha się, tak serce mentora powinno promieniować radością i życzliwością, aby nawet najtwardsze serce zmiękło przy spotkaniu z nim.

Nauka Koranu powinna odbywać się w atmosferze „dwóch Fatim".

Kim są „dwie Fatimy"? Jak to można wyjaśnić bardziej szczegółowo?

Pierwsza „Fatima" – to cnota, o której mówi Najwyższy w ajatach 8–11 sury *Człowiek*:

Pewnego razu Hasan i Husajn, gdy byli jeszcze mali, zachorowali. Wówczas Ali (*ra*) i Fatima (*saa*) przyrzekli przed Bogiem, że będą przestrzegać trzydniowego postu. Pierwszego dnia, gdy tylko zabrali się do przygotowania *iftaru* (pierwszy posiłek po zakończonym poście), do drzwi zapukał żebrak.

„W imię Boga, dajcie mi coś do jedzenia!" – powiedział.

Domownicy dali mężczyźnie wszystko, co było na ich stole, a sami napili się tylko wody. Drugiego dnia postu przyszła do nich sierota.

„W imię Boga, dajcie mi coś do jedzenia!" – powiedziała.

Ponownie oddali wszystko, co mieli na stole, napili się wody i wykonali intencję do postu kolejnego dnia.

Trzeciego dnia, o tej samej porze, zapukał do nich jeniec i poprosił o jedzenie. Po raz trzeci oddali wszystko, co mieli na stole, a sami na *iftar* napili się wody. Po tym Najwyższy Allah zesłał następujące ajaty Koranu:

My przecież karmimy was tylko dla oblicza Boga. Nie pragniemy od was ani zapłaty, ani podziękowań. My tylko boimy się od naszego Pana Dnia mrocznego, strasznego, ale Bóg wybawi ich od zła tego Dnia i roztoczy nad nimi jasność i radość (sura *Człowiek,* 76:8–11), (Wahidi, s. 470; Zamahszari, VI, 191–192; Razi, XXX, 244).

W przytoczonych ajatach uwagę zwracają trzy sprawy:

Pierwszą jest to, że miłosierdzie i szacunek do stworzeń Pana potrafiło zdobyć serce żebraka, sieroty i jeńca. Abu Bakr Warrak (*ra*) powiedział: „Ten, kto nie daje jałmużny, niechaj nawet nie marzy o Raju! Kto nie miłuje ubogich, niechaj nie ma nadziei na miłość Wysłannika (*saał*)! Obaj są kłamcami!".

Drugą jest jałmużna w imię Boga. Ali (*ra*) i Fatima (*saa*) oznajmili: „Nie chcemy w zamian podziękowania. Robimy to ku zadowoleniu Boga". My również powinniśmy robić dobre uczynki ku zadowoleniu Allaha i nie oczekiwać w zamian wdzięczności.

A trzecią sprawą jest to, o czym mówią prawi ludzie: „Boimy się końca świata, tego strasznego, katastrofalnego dnia". Uczucie

strachu przed Bogiem Wszechmocnym powinno ogarniać serce każdego *mumina*.

Pan w odpowiedzi na szczerość i oddanie pobożnych ludzi powiedział: *Ochronimy ich w tym strasznym dniu.*

Oto drugi przykład ukazujący wewnętrzne piękno Fatimy (*saa*):

Pewnego razu, gdy Prorok Muhammad (*saał*) wykonywał modlitwę przy Rogu Jemeńskim (w południowej części Kaaby), podszedł do niego Abu Dżahl. Gdy zobaczył, że Wysłannik (*saał*) jest sam, ucieszył się i nakazał przynieść świeże wnętrzności wielbłąda. Kiedy Prorok (*saał*) wykonywał pokłon do ziemi, rzucił w niego flakami. Był tam też wujek Proroka (*saał*), Abbas, który dotychczas nie przeszedł jeszcze na islam. Ale nawet i on nie mógł uchronić swojego kuzyna przed atakami pogan.

W tym czasie przechodziła obok Fatima (*saa*), mająca wówczas około 9–10 lat. Widząc, co się dzieje, wybuchła płaczem, pospieszyła z pomocą i zaczęła usuwać nieczystości z ubrania Wysłannika (*saał*).

Prorok Muhammad (*saał*) pocieszał ją: *Nie płacz, moja córko!* (zob. Buchari, *Salat,*109, *Dżihad,* 98, *Dżizja,* 21; Muslim, *Dżihad*, 107).

Tak dzielnie zachowała się Fatima (*saa*) w sytuacji, gdy nawet kuzyn nie był w stanie ochronić Proroka (*saał*). Dlatego nazwano ją *Matką swojego ojca*.

Druga Fatima to ta, która powstrzymała Omara (*ra*) przed zabójstwem Proroka (*saał*) i skierowała go na drogę prawdy. Tego dnia Fatima tak pięknie i szczerze recytowała Koran, że okrutny i zacofany człowiek znikł, a na jego miejscu pojawił się miłosierny i oddający cześć Allahowi Omar (*ra*).

Dlatego konieczne jest, aby dziewczęta, które uczestniczą w kursach z podstaw Koranu, brały przykład z tych dwóch Fatim, a także innych pobożnych i wybitnych kobiet. Każda dziewczyna powinna być równie hojna i altruistyczna i podejmować działania ku zadowoleniu Boga. Musi czytać Koran z taką radością i głębią, aby wielki cel został osiągnięty, a łaska Wszechmogącego wypełniła serca otaczających ją osób.

Nie można też zapominać o pobożnej Aiszy (*ra*), która była najmądrzejszą spośród żon naszego Proroka (*saał*). Jest pierwszą spośród siedmiu uczonych – *mudżtahidów* (interpretatorów Świętego Koranu). Prorok Muhammad (*saał*) powiedział: *Jednej trzeciej swojej religii nauczycie się od Aiszy!* (Dajlamij, II, 165/2828).

Dlatego każda muzułmanka powinna posiadać przynajmniej część moralności Aiszy (*ra*), którą wychwalał nasz Prorok (*saał*), i przyzwoitość, o której zaświadczył sam Bóg Najwyższy.

Pomódlmy się, aby Bóg obdarzył nasze dziewczęta pięknem duszy pobożnej Fatimy (*saa*), mądrością, inteligencją i przyzwoitością bogobojnej Aiszy (*ra*), a zwłaszcza hojnością i ofiarnością pobożnej Chadidży (*ra*).

Amiin!

ZAKOŃCZENIE

Życie rodzinne zaczyna się od pojawienia się człowieka na tym świecie. Jest to jedyne prawdziwe lustro, które odbija rezultaty, jakie osiągniemy na końcu ziemskiej podróży. To rodzina jest pierwsza szkołą, w której uczymy się i uczuć, i opanowania emocji. Tu jest kształcony zarówno umysł, jak i dusza. Jest to pierwszy zakątek Raju, wypełniony miłością, szczęściem i wzajemnym zrozumieniem.

Zatem błogosławione rodzinne ognisko musi być w pełni zgodne ze swoim przeznaczeniem i pozostać najważniejszym momentem w życiu człowieka. Zwracając uwagę na przyjemności świata zewnętrznego, nigdy nie należy zapominać o urokach świata wewnętrznego. Małżonkowie nie powinni oddalać się od siebie, lecz wzajemnie się szanować i doceniać. Związek, który na przestrzeni lat nabrał jeszcze większej wartości, powinien służyć jako wzór do naśladowania.

Porozmawiajmy więc jeszcze raz o błogosławionej rodzinie, która nie jest ani hotelem, ani areną niedbalstwa. Ognisko rodzinne – to duchowy ogród, w którym rosną piękne owoce wzajemnej miłości, obopólnej pomocy i służby Bogu Wszechmogącemu. Jeśli ten ogród będzie wypełniony wiosennym wiatrem, różami, hiacyntami i śpiewem słowików, to prawdopodobnie w Dniu Sądu będziemy mogli poczuć cały urok wiecznej wiosny.

Innymi słowy, rodzina nie powinna stać się przyczyną niezgody między rodzicami i dziećmi w Dniu Sądu, wręcz przeciwnie, musi być schronieniem dla wszystkich jej członków, o które będą zabiegać całym sercem. Dlatego każdy z nas powinien teraz pomyśleć o tym, jakie życie prowadzi i co robi, aby uratować swoich bliskich.

Prorok Muhammad (*saał*) oznajmił: *Jak żyjecie, tak i umrzecie, jak umrzecie, tak i zmartwychwstaniecie!* (Manałi, *Fajzul Kadir*,V, 663).

Niech Bóg ześle nam szczęśliwe rodziny! Niech serca naszej młodzieży wypełni wiarą, miłością do Najwyższego, wiedzą, ofiarnością i innymi cnotami, które otwierają drogę do wiecznego szczęścia! Niech w takich błogosławionych rodzinach przychodzą na świat dobre dzieci!

Amiin!

SPIS TREŚCI

Wstęp 5

Małżeństwo i rodzina w islamie 9

Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne
z punktu widzenia kobiety 35

Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne
z punktu widzenia mężczyzny 49

Aspekty życia rodzinnego, szczególnie ważne
zarówno z punktu widzenia mężczyzny, jak i kobiety 61

O wychowaniu dziecka 73

Pozycja kobiety w islamie i osobliwości wychowania
dziewcząt 99

Zakończenie 111

Zapraszamy do lektury książek i czasopism

wydawanych przez Najwyższe Kolegium
Muzułmańskie MZR w RP

Biblioteka tatarska on-line

www.bibliotekatatarska.pl

Biblioteka muzułmańska on-line

www.bibliotekamuzulmanska.pl